

ANYAGÖSSZEÁLLÍTÁS • FEKETE-FEHÉR MODELLEK

ANYAGÖSSZEÁLLÍTÁS

Összetett feladat. A terjedelem, a szöveg mennyisége, az anyag közlésének szerkesztőségi célja, a szöveg tartalma és még más szempontok is befolyásolják döntésünket.

A helyszínre küldött fotóriportert a szerkesztőség céljairól pontosan tájékoztatni kell. Az anyag fotóriporterrel feldolgozásánál lényeges tudnivaló, hogy milyen terjedelmű, hány képből álló riportot vár a szerkesztőség.

Ha a képszerkesztő kívánsága a helyszín vagy az esemény teljes feldolgozása, akkor a fotóriporter számíthat arra, hogy később újraválogatva még felhasználják az anyagát.

Ha csak korlátozott feldolgozásban kívánja a képszerkesztő az anyagot, akkor részletesebb tájékoztatás szükséges, nehogy a szöveg és a kép összhangja törést szenvedjen.

□ *A képek száma.* A beérkezett képanyagot már a szöveg ismeretében osztályozzuk, válogatjuk. A szöveg és az egész anyag számára rendelkezésre álló hely meghatározza a felhasználható képek számát is. A képek számán kívül a szerkesztőség célkitűzése dönti el, hogy

a válogatásnál melyik képre essen a választásunk. Mit akarunk a szöveggel és a képekkel együttesen kifejezni?

Ha a kép csak a szöveg illusztrálására szolgálja, arra törekedünk, hogy az írásos anyag kiteljesedését segítse elő. Együttes, fokozott hatás legyen válogatásunk eredménye. Ha pedig kevés szövegű képriportműfajt választottunk, ügyeljünk arra, hogy a szöveg olyan kiegészítéseket tartalmazzon, amelyek a képeken nem láthatók, és így érjünk el teljességet.

A fotóriporter munkája közben keresse azt a felvételt, amely majd az anyag vezető, esetleg egyetlen képe lesz.

Ez még ritkán sikerül. Legtöbbször hiányzik a képekből az a tartalmi és művészi sűrítés, ami igazán vezető képpé avatná a felvételt.

Így csak több vagy éppen sok képpel lehet kifejezni a témát, ami több helyet kívánna, ennek hiányában pedig csak kis méretű képekkel operálhat a tervező.

A képkiválasztás a fotóriporter munkát megelőző intézkedésekkel lehet teljes értékű. Jól előkészített és a célnak megfelelő anyagból lehet jól választani.

①

① ②

①

① ②

① ②

SZEBENI ANDRÁS

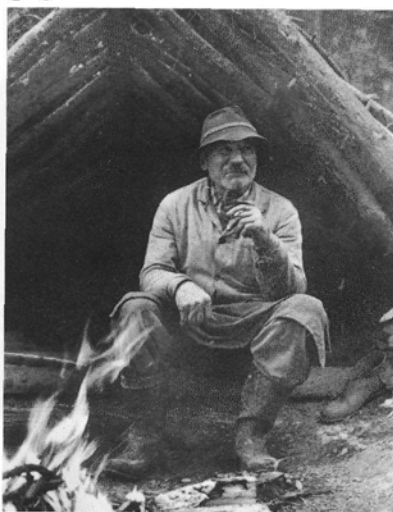
KÉPVÁLOGATÁS. Ha sok szép kép kerül a kezünkbe, például egy szénégető házaspár ritkaságnak számító munkájáról, legszívesebben minden képet közölnénk. Ha van elég kedv és hely is az anyag feldolgozásához, adjuk le mind a nyolc képet. A méretek különböző alakításával két nagy képeslapoldalon, kevés szöveggel

– hiszen nem is lehet sok mondanivaló – nagyon szép képriportot formálhatunk az anyagból. Az első tehát a teljes anyag ① nyolc képből áll. Szerényebb lehetőségek mellett öt képből ② is összeállíthatunk egy képriportot. Így még mindig jól sikerülhet a formai megjelenítés

① ②

① ②

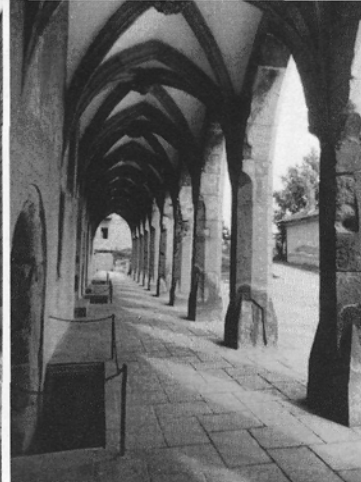

①

① ② ③

①

②

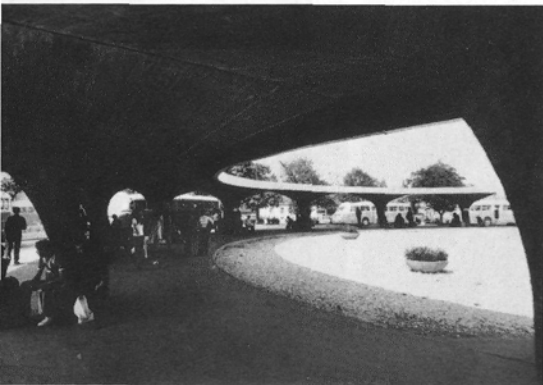

① ③

KÉPKIVÁLASZTÁS. Feltételezzünk háromféle válogatást. Az első ① Eger városát széleskörűen bemutató terjedelmes, legalább 4 képslapoldalon elhelyezhető, nem túl sok szövegű, inkább képaláírás-

sokkal kiegészített ismertető. Bemutatja a város történelmi jellegét, múzeumát, törökkori emlékeit és főterét. A 14 képből 7 képet használ fel a szerkesztő. A második, 6 képből álló válogatás a város fejlő-

②

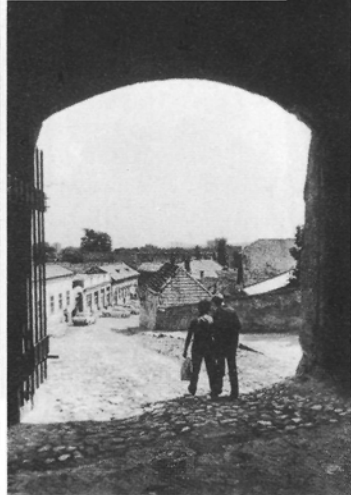

②

①

① ②

①

désével foglalkozik ②. A régebbi városrész is jelen van a képeken, de főleg az újabb létesítmények, a távolban látszó lakótelep, az autóbusz-pályaudvar, az új áruház, a modernizált főtér és egy jellegzetes egri

borozó képviseli a fejlődő, de történelmi hagyományait megőrző várost. A harmadik válogatás ③ csak kisebb terjedelmű, 1 oldalas anyaghoz keres illusztrációt. Egy belvárosi részlet, a törökkori mecset táv-

lati képe és a Dobó István Múzeum került a válogatásba. A terjedelem, a szöveg és a szerkesztőség tájékoztatói céljai határozzák meg az anyag fotóriporterri feldolgozását és a képválogatást is

① ③

②

FÁRKAS JÓZSEF

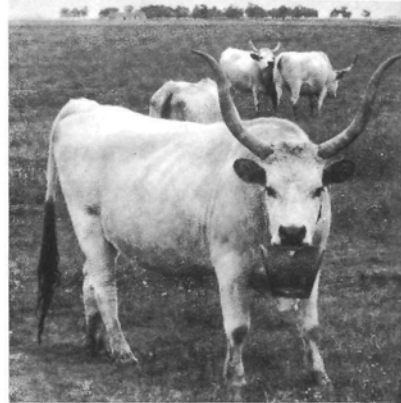

①

①

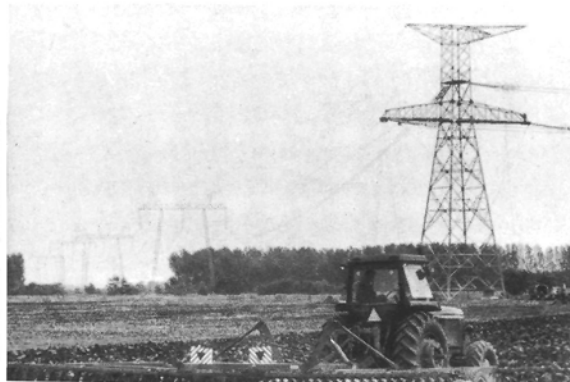
①

**MEZŐGAZDASÁGI RIPORT. TÁJ-
VÉDELMI KÖRZET BEMUTATÁ-
SA.** Az anyag kétféle feldolgozása is lehetséges. A Hortobágyi Állami Gazdaság munkájának és a Hortobágyi Nemzeti Park idegenforgalmi látnivalóinak bemutatása. Az első 8 képpel nagyobb terjedelemben legalább négy képeslapoldalon hosszabb szöveggel ①, a második négy, köztük nagyméretű képpel, két oldal terjedelmet feltételezve készülhetne el ②. A második anyag tördelt változata a 242—243. oldalakon látható

① ②

HEMZŐ KÁROLY

①

②

① ②

① ②

HEMZŐ KÁROLY

① ② ③

① ② ③

① ② ③

①

① ②

ÜZEMI RIPORT. Egy szocialista brigád tagjait ábrázolja a képriport munkavégzés közben. Cím és képalírás kíséri az anyagot. A fotóanyagból kevés képpel nem tudunk a célnak megfelelő riportot összeállítani, ezért már eleve sok képpel számoljunk. Az első ① összeállítás kilenc képből állhat. A másodikhoz is ② legálább hat képet veszünk. Négy képnél kevesebbel nem érdemes az anyagot bemutatni ③. Ez a képriport úgy teljesedik ki, ha minél több képet használunk fel hozzá. A második összeállításból kétoldalas tördelést mutatunk be a 246–247. oldalakon

①

① ②

①

① ② ③

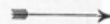

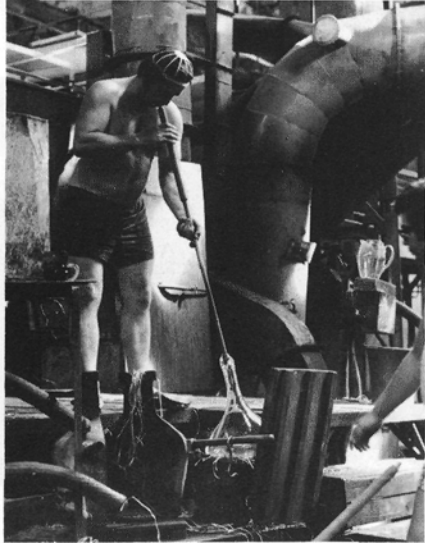
HEMZŐ KÁROLY

A KÖVETKEZŐ OLDALPÁRON az üveggyártást és a kristályüveg-készítést szemlélteti egy képsorozat. A fúvott üveg, a préselt és a csiszolt üveg gyártását láthatjuk a képeken. Szép és mindenre kiterjedő riportot válogathatunk össze közepes hosszúságú szöveg kíséretében, elég

bőséges képaláírás mellett. Az első válogatás 8 képből áll, teljes terjedelmében bemutatja a gyártás fázisait és a gyári múzeum néhány értékes darabját ①. A második összeállítás csökkentett képszámmal (4 db kép) oldja meg a feladatot ②. A harmadik összeállítás csak három képet

használ fel ③. Az üzem vagy a munkafolyamat bemutatásához ez a három kép kevésnek látszik. Az első és második összeállításból tördelt modellt készült a 238—239. és a 240—241. oldalakon

①

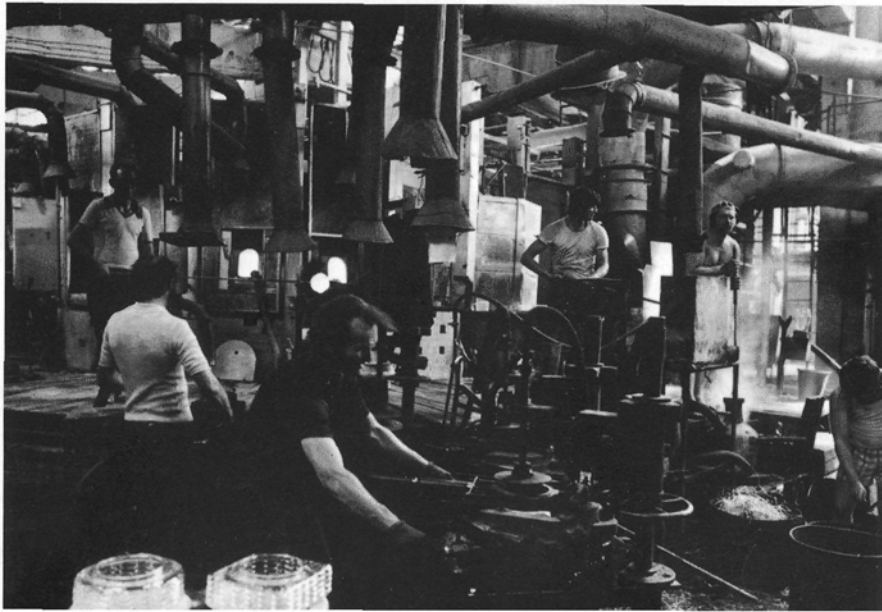

①

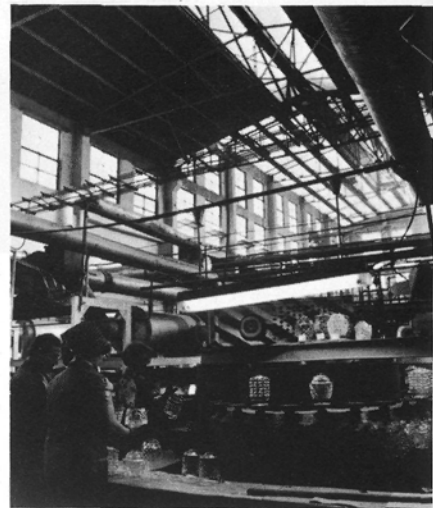

① ② ③

① ② ③

①

① ②

① ② ③

①

FARKAS JÓZSEF

Képelrendezési formák

A képeslapban feldolgozott téma, a szöveg és képanyag tartalma és jellege mindig vonz egy bizonyos elrendezési formát is.

Ezt a formát befolyásolja a lap karaktere, a kialakult tervezési szokások stb., de mindez nem valamiféle kötött szabályként mutatkozik meg, hanem többé-kevésbé érvényesülő tendenciaként. Inkább egyszerűbb, nyugodtabb formát vagy élénkebb, mozgalmasabb elrende-

zést kíván az anyag, de azért nem kizárt más alakzat sem.

Az egyes képek beállítása a kép-környezetbe nem valami előre elképzelt külső formába szorítást jelent. A tervezés úgy halad a forma kialakítása felé, ahogyan az anyag megismerése halad a tervezőszervező vagy képszerkesztő munkája nyomán.

Az oldalterveknek végtelen sok változata lehetséges, de azért né-

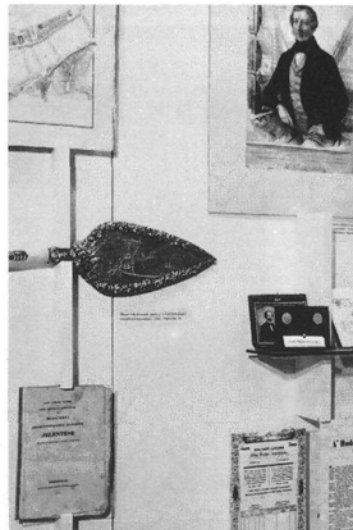
hány alapforma mindig uralkodó marad. Ilyen alapforma például a

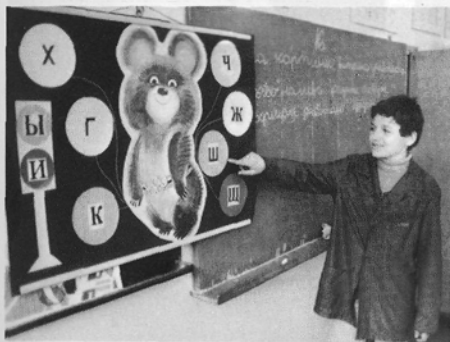
□ *Képcsík vagy képoszlop.* A tipográfiai rend megteremtésének szándéka sokszor vezet az egyforma magas és különböző szélességű képek vonalba, csíkba állításához. Ennél az alapformánál elvárhatjuk, hogy tartalmilag az olvasás sorrendjébe szedett képekből alakuljon ki a képcsík.

Ugyanezt várjuk a képoszlopba sorolt képeknél is, amikor egyforma széles képek kerülhetnek egymás fölé.

□ *A képtömb* szerkezetét bonyolultabban lehet kialakítani, de itt is alapfeltétel, hogy a tömbszerű elrendezés megalapozott legyen. Te-

FARKAS JÓZSEF

pouz trzunhk lop mnjki az
 gadtò khangp orpo poutqu
 yadr znhjio òükjhg zuiop eb
 ads etzunhk liopò òmnh koi
 okò ndgsrt mnverwq avbgs
 sgdtenmj iopvmg jfgsnfmu
 yab sdgt mjkiopóá ógrtzm

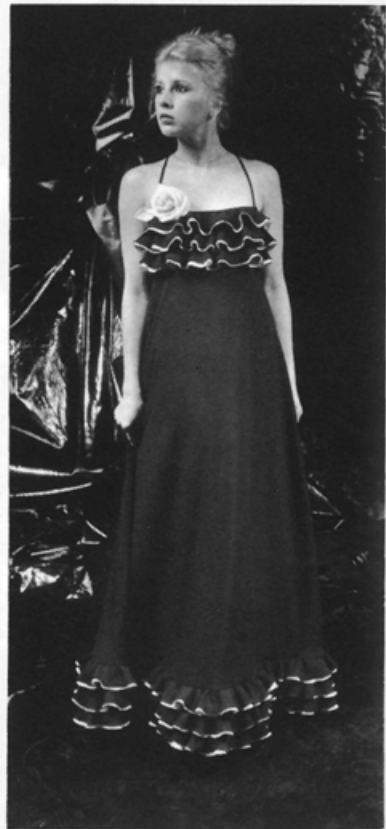

hát a képanyag tartalmából és az egyes képek egymásra ható belső szerkezetéből adódják az elhelyezés tömb-alakja.

□ *A képcsoport* már szabadabb elrendezési forma, nagyon sok variációval. Tervezése nehezebb feladat, mert amíg a képcsík, képszlop, a képtömb külső alakja előre meghatározott, addig a képcsoport formálásánál az arányosságnak, az elentéességnek és egyensúlynak a megteremtése nélkül idétlen alakzatok támadhatnak, amelyek éppen a kívánt célt nem érik el. A lazább szerkezetből adódó élénkség, mozgás alapvető jellegzetessége ennek a formának.

LENGYEL MIKLÓS

FEKETE-FEHÉR MODELLEK

A képszerkesztő és a laptervező a képanyagot egy komplex kommunikációs folyamat anyagaként vizsgálja.

A lap szellemének, céljainak ismeretében elemzése kiterjed a szorosabb és lazább összefüggések vizsgálatára is: hogyan illeszkedik az anyag a lap többi anyagához; az értékrend milyen terjedelmet, több vagy kevesebb képet, feltűnőbb vagy tartózkodóbb elrendezést, tipográfiát kíván-e meg.

Az anyag jellege sugallja például, hogy a tipográfiai rend vagy inkább a mozgás, a mozgalmasság legyen vezető tervezési motívuma.

Az ellentétességre felépülő formák magából az anyagból indulnak ki. Az elrendezési szándék alapulhat tartalmi ellentétességen. A nyugodtabb kifejezési formát elváró anyagoknál az aranymetszés arányossága elegendő különbséget mutat, de ennek is a képekben és a szövegben van meg a tartalmi háttere. A szimmetriával és az aszimmetriával is kifejezésre juttathatunk belső tartalmakat.

Ha kialakul már a szerkezet, a képméret, az elrendezési irányok, még mindig kérdés maradhat, hogy vajon a fehér háttér emeli ki legjobban a képeket és a tipográfiát, vagy

megpróbálhatjuk fekete háttérrel fokozni az összhatást. Ha a döntés a negatív, fekete háttér felé viszi a tervező szándékát, mérlegelni kell a szöveg mennyiségét is. A negatív szöveg nehezebben olvasható. Hosszú szöveget nem adhat negatívban a tervező, mert ezzel vét a könnyű, kellemes olvasás kívánalma ellen.

Előfordulhat, hogy a háttér éppen a képek jellege miatt szürke tónusban fogná össze legszerencsésebben az egész oldalt, mégis mindig kockázatot jelent a sötétebb szürke és negatív, vagy világosabb szürke és pozitív megoldások közötti választás.

A háttérrel összeolvadó, fehér kerettel el nem választott képek az összhatást is ronthatják, és az egyes képek motívumait is zavarhatják.

Már húsz-harminc év előtt lejárt az egymásba csúsztatott képek divatja. A világsajtóban sehol sem található margó nélkül összeeresztett zavaros képhalmaz. Ilyen példákat nem közlünk. Bemutatott modelljeink egyszerűbb alaphelyzeteket, hátteres és háttér nélküli megoldásokat tartalmazhatnak.

Az oldalpárok az európai magazinok méretének arányos kisebbségével készültek.

□ *A képcsík, a tipográfiai rend. A modellen a képek csíkba rendezése, a képszelek és szedésahasábok egybeesése az elrendezés alapja.*

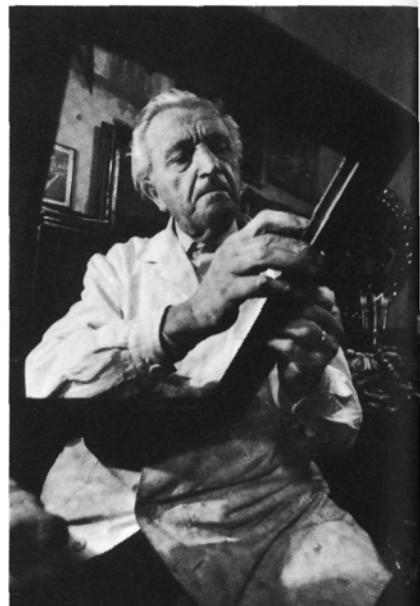
A fehér háttér jól fogja össze az általában sötétebb tónusú képeket. A tárgy közeli és távoli beállítása bizonyos mélységi dimenziót is érzékeltet a képeken.

pouz trtzunhk lop mnjki az o poutqu
gadtö khangp orp
ysdr znhjio öükjhg zuioep eb

Ab cdefghijkl mnopqrs

onf ruz mkolkuijmhzh nhzu
öbvc dsawqay xsert retzu
bümjki bgfred vfrtzu opös
mvgfhr edhgzt uiopö öklis
cs ertznhgfc rvcgfjklj mjuh
edcxswqay ybgztui o frtze
medgtr dsaxvd nhzu pöuz
ure tzui pokjuzhn ünükloi
dersw asdfgh opmjnhze
éder tzuio mvbfgfd éséopr
püside rfgtzu nhztgb vfrcd
wdert nvcxs dhztgb opoki
ocbgtr bfdswert mju éxék
éde nhztg bvfredcxsw uops
odesaqwy akilikop édéztr
nükliép vfredc nhzu üftrtl
vcxy asdfgh kléápo uztre
bdre deswe rztuiop nhzer
mvztre ökiujmnh ocdetrel
wayxsw qretzu mkilopéár
ömbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropöü kligtr
nvgb fdtretz öllélop ádapé
ücgtr nhzu xdsawqay éxéjh
ödes bvc dtriop qaweruki
gülkioipmjuz nhztgb bgtrf
gsed cdsx wpay ükéliopü
bgtrf vcfdre iuzopülkjuzili
vfr ewsbgtr mökjhuioopal
übvfr edcxsw aybgtre oilü
négá mjuzh nbgrtrf nvjhop
aswertnhj kdes öklipö nü
sxde ömjkilop vünh ádapé
bcvf we pomjk vdftr nbhü
hgvd sew nmökilop ösdzr
bcgf eo mjkilö ücöüklortz
ndz reuz mjiö öklipö üzi
asd fren hziö öklip cder
bdgriuöklop vfrtzu puz
mgnh nhzgb vfre nhjklop
bser cdert zuijklhg bgnhü
zömjki vfredcxsw etraswq
bvcxy adsfgh jkliopö mkj
onf ruz mkolkuijmhzh nhzu
öbvc dsawqay xsert retzu
bümjki bgfred vfrtzu opös
mvgfhr edhgzt uiopö öklis
cs ertznhgfc rvcgfjklj mjuh
edcxswqay ybgztui o frtze
medgtr dsaxvd nhzu pöuz
ure tzui pokjuzhn ünükloi
dersw asdfgh opmjnhze
éder tzuio mvbfgfd éséopr
püside rfgtzu nhztgb vfrcd
wdert nvcxs dhztgb opoki
ocbgtr bfdswert mju éxék
éde nhztg bvfredcxsw uops
odesaqwy akilikop édéztr
nükliép vfredc nhzu üftrtl
vcxy asdfgh kléápo uztre
bdre deswe rztuiop nhzer
mvztre ökiujmnh ocdetrel
wayxsw qretzu mkilopéár
ömbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropöü kligtr
nvgb fdtretz öllélop ádapé
ücgtr nhzu xdsawqay éxéjh

wayxsw qretzu mkilopéár
ömbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropöü kligtr
nvgb fdtretz öllélop ádapé
ücgtr nhzu xdsawqay éxéjh
ödes bvc dtriop qaweruki
gülkioipmjuz nhztgb bgtrf
gsed cdsx wpay ükéliopü
bgtrf vcfdre iuzopülkjuzili
vfr ewsbgtr mökjhuioopal
übvfr edcxsw aybgtre oilü
négá mjuzh nbgrtrf nvjhop
aswertnhj kdes öklipö nü
sxde ömjkilop vünh ádapé
bcvf we pomjk vdftr nbhü
hgvd sew nmökilop ösdzr
bcgf eo mjkilö ücöüklortz

wayxsw qretzu mkilopéár
ömbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropöü kligtr
nvgb fdtretz öllélop ádapé
ücgtr nhzu xdsawqay éxéjh
ödes bvc dtriop qaweruki
gülkioipmjuz nhztgb bgtrf
gsed cdsx wpay ükéliopü
bgtrf vcfdre iuzopülkjuzili
vfr ewsbgtr mökjhuioopal
übvfr edcxsw aybgtre oilü
négá mjuzh nbgrtrf nvjhop
aswertnhj kdes öklipö nü
sxde ömjkilop vünh ádapé
bcvf we pomjk vdftr nbhü
hgvd sew nmökilop ösdzr
bcgf eo mjkilö ücöüklortz

ads etzunhk liopö ömnh kö
mnverwq avbg
nmj iopvmg jfgsnfmi

odesaqwy akilikop édéztr
núkliép vfredc nhzu úfrtzi
vcxy asdfghj kléápo uztre
bdre deswe rzuiop nhzer
mvztre ökiujmnh ocdetrel
wayxsw qretzu mkilopéar
ömbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropöü kligtzt
nvbg fdretz öliélop ádápe
üçgt nhzu xdsewqa éxéjh
ödes bvc dtrioq qawerüki
gükiopmjuz nhtzgb bgtár
gsed cdsx wpay ükéliopü
bgtrf vcfdre iuzopükljuzili
vfr ewsbgr mökjhuioipal
übvfr edcxsw aybgtre oilü
négá mjuz nbgtfr nvjhop
aswertnhj kdes ökliop nü
sxde ömjkilop vühn ádap
bcvf we pomjk vdrf nbhu
hgvd sew nmókilop ösdzr
bcgf eo mj kilo ücüöklortz
nycds btr ewqadfgjh öklit
üsdgtr nhzuiklo ösdöpore
poztreduw qayxse rnhzök
nkilop bvfredc üléá mopn

ödzh vdfre vcsdf ftklo pok
pbgd enhzuiop ökj m ouzi
vfds ew yvfd bgrtzu oade
dse hzr euop ökilop cfdgz
bgte nhzt rmjklop dsa erz
ndzt reuz mjiz ökiyhg uzul
asd fren hzui ökilop cdertz
bdgriuöklop vfrtzu puzrt
mgnh nhzgb vfre nhjklopé
bser cdert zujklhg bgnhür
zömjki vfredcxw etraswqu
bvccxy adsfgh jkliopö mkji
onf ruz mkolkuijmhzh nhzu
öbvc dsawqay xsert retzu
bümjki bgtrted vfrtzu opös
mvgfhr edhgzt uiopö öklis
cs ertznhgf rvçgfjklj mjuh
edcxswqa ybgtzui o frtzpe
medgtr dsaxvd nhzu pöuz
ure tzui pokjuzhn ünükloi
dersw asdfgh opmjunhze
éder tzuio mvbfgd éseopr
püsde rfgtzu nhtzgb vfrcd
wdert nvccxw dhztgb opoki
ocbgr bfrdswert mju éxék
éde nhztg bvfredcxw uops

□ *A fekete háttér.* Ez a modell is a képsorba illesztést és a tipográfiai rendet mutatja. A képek általában világosabb háttérűek. A fekete alap kiváló kiemelést tesz lehetővé. A vékony fehér keret a képek sötét részeit is elválasztja a háttértől, a világos részek nem olyan fehérek, mint a papír, így itt is van elválasztani való.

Abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ABCDEF
GHIJKL
MN

úgikő mafdhtu iasd poz
önökipewtqa cyaeül nol
ads gpoó ücbgtro ipikln
üdfrtz uamoipcbes bnhi
öbökiarta zu poimng ew

wertzu opó mnjkl ocbm
obnmjk éprtzen miopdfli
mökilop ysdaertz mumal
agsfre ubngpéá nómadi
yasdertuzhn mioklo uzaf

mökilop ysdaertz mumal
agsfre ubngpéá nómadi
yasdertuzhn mioklo uzaf
úsda edhzui ökhnmamn
vmnemju isde iop möms
wedikjl ikólargt süvö opi
cxysdaertz ucnf ósdfguil
yaserfjkl önmöklé qápmf
efuinbgh esacbg moóbn
ógom astru zaert nmhós
vbsedcyawe úképá ömú
áhá öfzu mcdfr öülép nö
ycsde aönmj úyfdg mne
weqrzu áédfgt cümki up
ósdfre yömniélo pöpsde
vgharte üölgdert apapr
amatrd sgh élk jutre qwü
müülépa yzur epó áhém
úgikő mafdhtu iasd poz
önökipewtqa cyaeül nol

ékdse wya copihlépo útprmjdl kásép öbön

nremju olüömbvcd ewqaxcds úp

FARKAS JÓZSEF

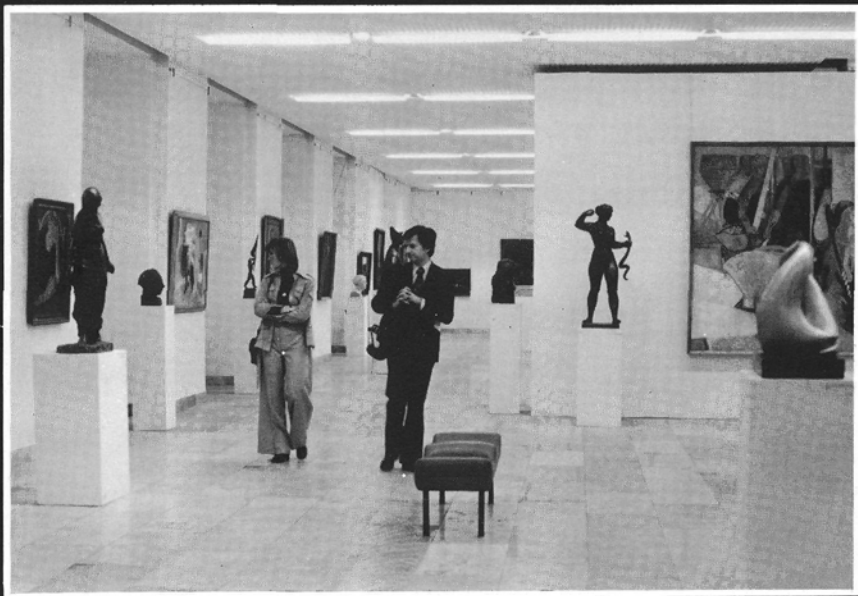

wertz u opõ mnjkl ocbm
obnmjk éprtzcn miopdfli
mõkilop ysdaertz mumal
agsfre ubngpéá nõmadil
yasdertuzhn mioklo uzaf
úsda edhzui õkhnmamn
vmnemju isde iop mõms
wedikjl ikólartz süvõ opi
cxysdaertz ucnf ósdfguil
yaserfjkl õnmöklé qápmf
efuínbgh esacbg moõbn
ógom astru zaert nmhós
vbsedcyawe úképá omú
áhá õfzu mcdfr oülép nõ
yçsde aõnmj úyfdg mne
weqrzu áédftg cüm k up
ósdfr yõmniélo põpsde
vgharte üölgdert apapr
amatrd sgh élk jutre qwü
múülépa yzur epó áhé m

úsda edhzui õkhnmamn
vmnemju isde iop mõms
wedikjl ikólartz süvõ opi
cxysdaertz ucnf ósdfguil
yaserfjkl õnmöklé qápmf
efuínbgh esacbg moõbn
ógom astru zaert nmhós
vbsedcyawe úképá omú
áhá õfzu mcdfr oülép nõ
yçsde aõnmj úyfdg mne
weqrzu áédftg cüm k up
ósdfr yõmniélo põpsde
vgharte üölgdert apapr
amatrd sgh élk jutre qwü
múülépa yzur epó áhé m
õböki laertzu poimng ew

sawqębrzn mxsdúklü póa

űxűszbst reopsgdüó úvúnopild seõmjkilé ádpond zar

□ *Képtömb, világos szürke háttér.*
A tömörszerű képelrendezés is lehetőséget tesz különböző képfarmák megjelenítését.

A fekvő, a szabványos álló és a keskeny magas álló kép elegendő belső mozgást mutat ahhoz, hogy az elrendezés se legyen unalmas.

A képek belső szerkezete mélységet és közelállást érzékeltet, ami a tömbön belül kiterjeszti a harmadik dimenziót. A világos szürke háttér a képek keretezése nélkül is jól elválaszt. Világos árnyalata a pozitív szöveg olvashatóságát is meggyalja.

acsd edngthgh mopéds zal zertunhjkI

NOPQRST

wertzu opó mnjkl ocbm
obnmjk éprtczn miopdfli
mökilop ysdaertz mumal
agsfre ubngpéá nómadil

Ruj mnbvfr trzu
rewqa sdghzt iopoznh ok
msa deretzu pöcfáóú kilp
nyds aztr vcde mjhgklo pi
ódhz vdfre vcsdf ftklo pok
pbgd enhzuiop ökj m ouzl
vfds ew yvfd bgrtzu oade
dse hzr euop ökilop cfdgz
bgte nhzt rmjklop dsa erz
ndzt reuz mjiz ökiyhg uzul
asd fren hzi öklöp cdertz
bdgriuöklöp vfretzu puzrt
mgnh nhzgb vfre nhjklopé
bser cdert zujklhg bgnhúr
zömjki vfredcx etraswqu
bvcxy adsfgh jkliopó mkji
onf ruz mkolkijmhz nhzu
öbvc dsawqay xsert retzu
bümjki bgfred vrtzu opós
mvgfhr edhgzt uiopó öklis
cs ertzhngf rvcgfjklj mjuh
edcxswqa ybgztui o frtzpe
medgtr dsaxvd nhzu pöuz
ure tzui pokjuzhn ünükloi
dersw asdfgh opmjunhze
éder tzuio mvgbfd éseopr
püsde rfgtzu nhztgb vfrcd
wdert nvcxs dhtzgb opoki
ocbgr bfdswert mju éxék
éde nhztg bvfredcx uops
odesaqwy akilikop édéztr
núkliep vfredc nhzu úftrtl
vcxy asdfghj kléápo uztre
bdre deswe rztuiop nhzer
mvztre ökiujmnh ocdetrel
wayxsw qretzu mkilopéár
ömnbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropóú kligtr

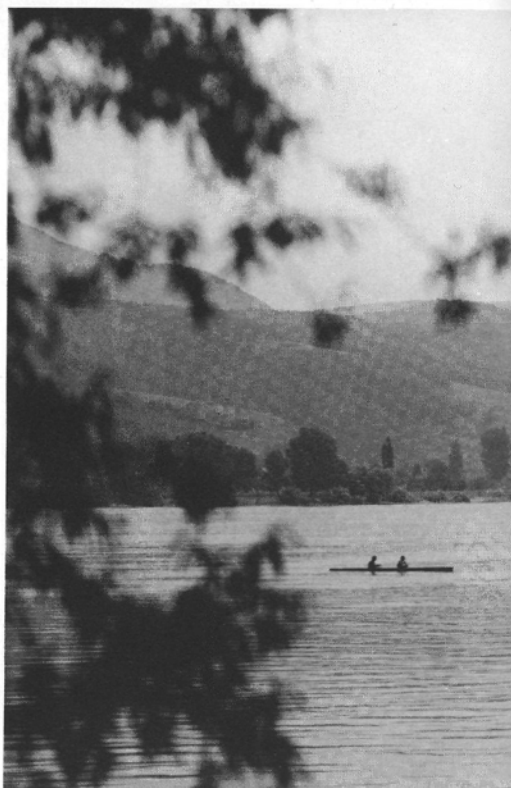
bümjki bgfred vrtzu opós
mvgfhr edhgzt uiopó öklis
cs ertzhngf rvcgfjklj mjuh
edcxswqa ybgztui o frtzpe
medgtr dsaxvd nhzu pöuz
ure tzui pokjuzhn ünükloi
dersw asdfgh opmjunhze
éder tzuio mvgbfd éseopr
püsde rfgtzu nhztgb vfrcd
wdert nvcxs dhtzgb opoki
ocbgr bfdswert mju éxék
éde nhztg bvfredcx uops
odesaqwy akilikop édéztr
núkliep vfredc nhzu úftrtl
vcxy asdfghj kléápo uztre
bdre deswe rztuiop nhzer
mvztre ökiujmnh ocdetrel
wayxsw qretzu mkilopéár
ömnbgtredcv bgtrf nhzue
cdesxyaqwe ropóú kligtr
nvbg fdrzet öllélop ádapé
úcgtr nhzu xdsewqa éxéjh
ódes bvc dtriop qawerúki
gülkliopmjuz nhztgb bgtrf
gsed cds wpay ukéliopú
bgtrf vcfdre iuzopülkjuzili
vfr ewsbgrf mökjhzuiopal
úbvfr edcxsw aybgtre oilú
négá mjuzh nbgrf nvjhóp
aswertnhj kdes öklöp nú
sxde ömjkilop vühn ádap
bcvf we pomjk vdftr nbhü
hgvd sew nmökilop ósdzr
bcgf eo mjiklo ücúoklortz
nycds btr ewqadfgjh öklit
úsdgtr nhzuiklo ósdópore
postredsw qayxse nhzók
nkilop bvfredc ülélá mopn

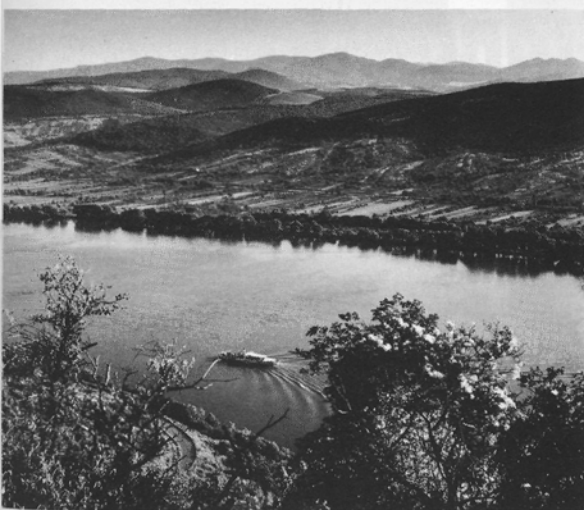
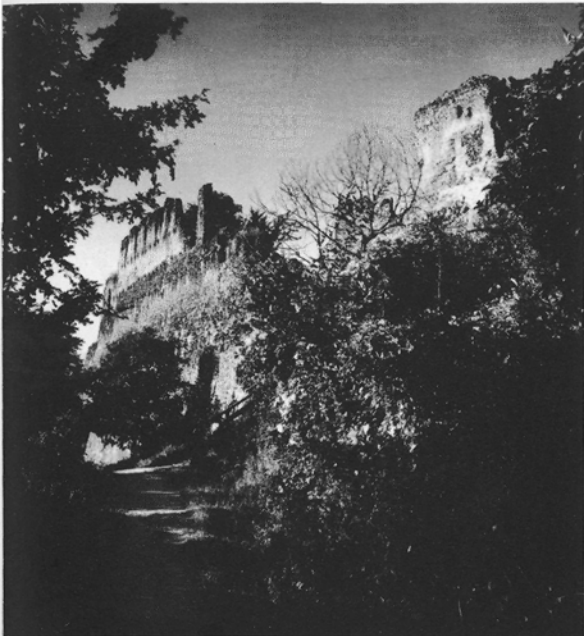

□ *Szoros képtömb egy anyag második oldalpárján.* Ha egy cikk szövegében több utalás történik a környezetében elhelyezkedő képek tartalmára, akkor képaláírás nélküli, szoros tömböt is formálhatunk a képekből.

A szöveg kíséretében levő tipográfiaiailag megformált híd- és lídszövegek is segíthetnek a képaláírások helyettesítésében. Általában azonban szögezzük le, hogy képeslapban a képekhez képaláírás is jár. Ne tegyük próbára az olvasó türelmét kellően nem értelmezett képek közlésével.

HEMZO KÁROLY

ömh koi

ads etzunhk liopõ

o öükjhg nhzu opolkiuj mnbvfr trzu
rewqa sdfghzt iopoznh ok
iop eb msa deretzu pöcfáðú kilp
nyds aztr vcde mjhgklo pi
ödhz vdfre vcsdf fklo pok
pbgd enhzuiop ökj m ouzl
vfd s ew yvfd bgrtzu oade
dse hzr euop ökilop cfdgz
bgte nhzt rmjklop dsa erz
ndzt reuz mjiz ökijhg uzul
asd fren hzui öklöp cdertz
bdgriuöklöp vfretzu puzrt
mgnh nhzgb vfre nhjklopé
bser cdert zujklhg bgnhür
zömki vfredcx s etraswqu
bvcxy adsfgh jklopö mkji
onf ruz mkolkijmhzh nhzu
öbvc dsawqay xsert retzu

sdgt mjkiopðá ógrtzm

mnverwq avbgs

sgdtenmj iop

gsnfm nvbfg fdretz öliélop áðápé
üçgt nhzu xdsewqa éxéjh
dgsrt ödes bvc dtriop qawerüki
gükiopmjuz nhztgb bgtr
gsed cdsx wpay ükéliopü
bgtrf vcfdre iuzopükjuzili
vfr ewsbgr mökjhzuiopal
übvfr edcxsw aybgtre oilü
négá mjuzh nbgrtr nvjhop
aswertnhj kdes ökliop nü
sxde ömjkilop vünh áðáp
bcvf we pomjk vdr nbhü
hgvd sew nmökilop ösdzr
bcgf eo mj kilo ücöklortz

□ *Képcsoport, kimozdítással.* Négyoldalas képes riportot mutatunk be a harangöntésről. A képriport nyomon követi a harangöntés munkafázisait. A kimozdítás, a képcsoportba rendezés aszimmetrikus megoldásai élénkítik a képek itt-ott kevés belső mozgását.

Ahijklmnopqr

menrzut pimnctg rartzu bepolkmnj ifghztr űsműlkép
dápmökla saztre epomnguzt pőűbdjuj klipobh amah
kastr pokjliop csre wtreölkjhilop űxüdmjiklds epomn
polkijulkiop agfitpoisfdáőpaol űbűndre kélónökdsek

umnhztgb sdertzú opéz
sadfretz nhgfrtz opmnh
öbcfde saertzuiop poml
nxasedfrt zbgztuiop mű
ödgr nűeiápo uhgt épá
cépolki gedtr uwsbghel
ücdfgtr onhztgb saewr
dőkjmuzhn bgtrfv cde a
nőuzhkli deswqa ycdop
ädgr esvgtrök pénhdet
cdest ztuopű mökseűzh
sawertnh jkli űkmjh pös
bdebgjhuz pűbgzh sar

nbvcxya sfh juikloi opőf
nmöüklékjh uzghfrtzuli
nőkloikjhgfdswr rtrzuw
cds xsert ahbgr ömökli
ücdsx yreda wepou üle
önpolkiu dre sretz bzuil
maoiuzt bgtre dmjk ápe
xgtr wsqayxs ökmjubo
ákjhgfdsa mju bvcdrz
ncds yder oupolik mjuri
mülokgfred sfretz opmf
gade vsder tiop mjuzhn
cedtr bgtre dretzu opőü

bgtrf vcxsdz eztrop üloh
vfrtzuo polnbvcxs adsz
önbvcxsay qwevfghjkle
övpöümjhz uülkie ášaw
cxds artghjkl ökjmnhuz
nbhg fjhlou iuztr epoikü
üdféóághthu mjhn oxág
sgrte vmjuikl xsawq nés
cedtr bgh nmökloi poer
cvökjmhgztrf wertz bogr
vcde űkáooplki üvükiluzt
őömhnhztgbvfr bgtr uzui
adesertz wzulop őgöml

wnhovgf fgtzu sdcvb
ádoiökm bgfztre arzu
üxsertnbg ponbg hzu
acdsxya ebgtrd ob
egrtzuiop nbvfred sd
mskjhgfdert zopüxs v
ú cfdre wsnhtr tuioep
cdsx nbvfred ycxz uz
ümkiuj cdsxyaq wge
áméio mjuzhn bgtrfv
sülköopűfghjuzh nhz
cdsewqa opő bhu n
délkjhgfrd őpoiuztr e

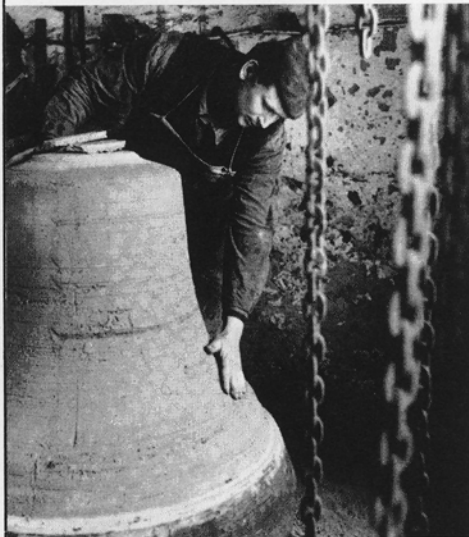

prtzu marteu tőūpol mop ughte wōū vbswe
moklipo aertcs desayxcd molpo ādēpen tutm
ūcūn mjuiklop aztrembjuik ōsdrnbg ucunmkl
apklōpōxcswqa ucumklisder basre dōpuobhe

□ *Képcsoport, kimozdítással.* Az előző oldalpár folytatása. A kimozdított második kép, a tengelybe állított hídszöveggel feloldja a képsort és a figyelmet ráirányítja a hídszövegre. A három utolsó kép egy csoportot alkot, a harangöntés befejező mozzanatait mutatja.

Ahijklmnopqr

menzrut pimnctg rartzu bepoklmnj ifghztr üsmulkép
dáp mokla szatre epomnguzt pőübdjui klipo'bh amah

ákjhgfdsa mju bvcddretz
ncds yder oupolik mjuri
mülokgfred sftretz opmf
qade vdser tiop mjuzhn
cedrt bgtre dretzu opőü
bgtrf vcxsd ezthrop üloh
vftzuio polnbvcxs adsz
önbvcxsay qwevfghjkle
övpoumjhz uülkié ášaw
cxds artghjkl ökjmnhuz
nbhg fjhloi iuztr epoikü
üdféóághzru mjhn oxág
sgrtre vmjuikl xsawq nés
cedrt bgh nmökloi poer
cvökimhztgrf wertz bgv
vcde ükáoplki üvükiluzt
óomnhztgbvfr bgtr uzui
adesertz wzulop ögđm'l
nbgtrfvcde tredfghjk lor
xertzui mjuzhn bgtrf vde
öcde rswqa kasd ozoni
nuzopümkle áderthn us

umnhztgb sdertzu opé
sadfretz nhgfrtz opmnh
öbcfde saertzuio poml
nxasedftrt zbgztuio p mü
ödgr nüéiápo uhgt épá
cépolki gedtr uwsbgheh
üfdgtr onhztgb saewr
dökjmuahn bgtrfv cde a
nöuzhkli deswqa ycdop
ádgtr esvgrök pénhdet
cdest ztuopü mökseühz
sawertnh jkli ükmjh pös
bdsebhghjuz pübhgz sar
vnhovgf fgztu sdcvb m
ádoiök m bgfztre arzuio
üxsertnbg ponbg hzum
acdsyasa ebgfred obáki
egrtzuio nbvfred sdezi
mskjhgfdert zopüxs we
ücfdre wsnhzr tuiopuo
cdsx nbvfred ycxsz uztrb
ümkiuj cdsxyaq wqertz

rtzunhk lop m
gadto khangp orpo poutqu
jio öükjhg
tzunhk liopő ömng
gsrt mnverwq
iopvmg

cdsx nbvfred ycxsz uztrb
ümkiuj cdsxyaq wqertz
ámélo mjuzhn bgtrf vdu
sülkőopüfghjuzh nhzpé
cdsewqa opő bhzu nén
délkjhgfdtr őpoiuztr eret
nbvcxya sfh juikloi opőf
nmöükliekjh uzghfrtzuli
nöklöikjhgfdswr rtrzuw
cds xsert ahbgrt ömökli
ücdsx yreda wepou ulé
önpolkiu dre sretz bzui
maoiuzt bgtre dmjk ápe
xgtrr wsqayxs ökmjubo
ákjhgfdsa mju bvcddretz
ncds yder oupolik mjuri
mülokgfred sftretz opmf
qade vdser tiop mjuzhn
cedrt bgtre dretzu opőü
bgtrf vcxsd ezthrop üloh
vftzuio polnbvcxs adsz
önbvcxsay qwevfghjkle
övpoumjhz uülkié ášaw
cxds artghjkl ökjmnhuz

ámélo mjuzhn bgtrf vdu
sülkőopüfghjuzh nhzpé
cdsewqa opő bhzu nén
délkjhgfdtr őpoiuztr eret
nbvcxya sfh juikloi opőf
nmöükliekjh uzghfrtzuli
nöklöikjhgfdswr rtrzuw
cds xsert ahbgrt ömökli
ücdsx yreda wepou ulé
önpolkiu dre sretz bzui
maoiuzt bgtre dmjk ápe
xgtrr wsqayxs ökmjubo
ákjhgfdsa mju bvcddretz
ncds yder oupolik mjuri
mülokgfred sftretz opmf
qade vdser tiop mjuzhn
cedrt bgtre dretzu opőü
bgtrf vcxsd ezthrop üloh
vftzuio polnbvcxs adsz
önbvcxsay qwevfghjkle
övpoumjhz uülkié ášaw
cxds artghjkl ökjmnhuz

nbhg fjhloi iuztr epoikū
údféóághthu mjhn oxág
sgrte vmjuikl xsawq nés
cedrt bgh nmökloi poer
cvökjmhgztrf wertz bgv
vcde ukáoplki úvükiluzt
óómnhztgbvfr bgtr uzui
adesertz wzulop ógóm'l
nbgtrfvcde trefghjk lor
xertzui mjuzhn bgtrf vde
óde rswqa kasd ozoni
nuzopúmklé ádertnh us
umnhztgb sdertzú opéz
sadfretz nhgfrtz opmnh
óbcfde saertzuiop poml
nxasedfrt zbgztuiop mú
ódgtr núéiápo uhgt épá
cépolki gedtr uwsbgheh
úcdfgztr onhztgb saewr
dókmuzhn bgtrfv cde a
nóuzhkli deswqa ycdop
ádgtr esvgrók pénhdet
cdest ztuopú mókseúhz
sawerthn jkli úkmjh pós
bdsebhghjuz púbhgz sar
wnhovgf fgztu sdcvb m
ádoiókm bgfztre arzuioi
úxsertnbg ponbg hzum
acdsxysa ebgfred obáki
egrtzuiop nbvfred sdezi
mskjhgfdert zopúxs we
úcdfre wshnr tuiopuo
cdsx nbvfred ycxz uztrb
úmkiuj cdsxyaq wqertz
ámélo mjuzhn bgtrf vdu
súlkóopúfghjuzh.nhzpé
cdsewqa opó bhzu nén
délkjhgfdtr ópoiuztr eret
nbvcxya sfh juikloi opóf
nmóúklíékjh uzhgfrtzuli
nóklóikjhgfdswé rtrzuw
cds xsert ahbgrt ómókli
úcdsx yreda wepou ulé
ónpolkiu dre sretz bzuil
maoiuzt bgtre dmjk ápé
xgtre wsqayxs ókmjubo
ákjhgfdsa mju bvcdretz
ncds yder oupolik mjuri
múlokgtred sfretz opmf
qade vdser tiop mjuzhn
cedrt bgtre dretzu opóú
bgtrf vcxsd eztróp uloh
vfrtzuiop polnbvcxs adsz
ónbvcxsay qwefvghjkle
óvpoúmjhz uúlkíé ášaw
cxds artghjkl ókjmnhuz
nbhg fjhloi iuztr epoikū
údféóághthu mjhn oxág
sgrte vmjuikl xsawq nés

□ *Képcsoport kevés képpel.* A modellen szürke háttér, melyben a cím és a szövegek negatívban jelennek meg. Az 1 mm-es fehér margó elválasztja és önállósítja a képeket. A címtér laza szerkezetű, szorosság érzése sehol sem lép fel.

A képek az ellentéthatásra épülnek, kiemelt nagy kép kíséretében kis méretű képek is vannak.

A bevezető lídszöveg kövér betűs és az eredeti képeslapoldalon elég nagy fokozatú. (Ne feledjük, hogy a modellek kb. vonalban feles méretűek.)

A 212. oldalon kezdődő „Anyag-összeállítás” fejezetünkben a 220–221. oldalakon közölt képanyag egyik (kevés képből álló) változata az üveggyártásról és kristályüveg-készítésről.

pouz trtzunhk lop mnjki az
gadto khangp orpo poutqu
ysdr znhjio öükjhg zuiop eb
ads etzunhk liopö ömnh koi
okó ndgsrt mnverwq avbgs
sgdtenmj iopvmg jfgsnfmu
yab sdgt mjkiopöá ögrtzm

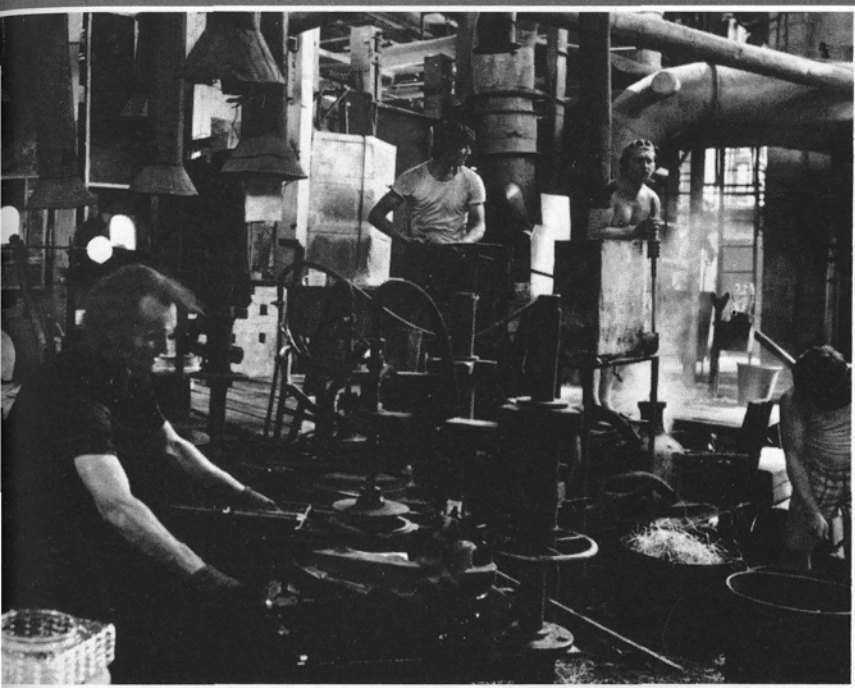
MNOPQRSTUVWXYZ
BCDEFGHIJK

űxűszbst reopsgdüó úvúnopild seömikilé ádpnd zar

bmji leiopöü vdre
saertwqvcđ
kopenh ödömúkiló
saert mökjlo ilpnh
nhk lćánök übömf

odi nrtzu ökükelip
veujhzt retzupol ü
enhkop acerdsa
ücömdgfoi mcsfrth
bndehi löpédümiél

ruik olkbfre satmjkl ásálop

Z wrtz qahgftz mi truiop yxsertzuj p ópoú ókjiléám ndretzb nhgika vxsfdkjhgft uzatio qwe ókmnhgbv derftzuivr vxy aghjk uztre púz ovgtre ikjuznm úswái ócdgt épwert zépdgh mver wsa ópnhkljzft óvcfd ftzui lkjhg saw óvfcde xsay wuomkli áskgertzu bókjmju oz cge dlop úlikjuzh min ahzu imjhztb gfdsyce ósdzbnh ókbvcd sest únghjki xgtre dnhmkilo

dbvgtzu iopó nsewas sxder terzuop bcvdg okder ayxsvbn ogót úghzu nbghtr sasertz bacdftrtz opncgjl ma údghjkliuzh sdse rize adnghjkliouzh opomr óvdesu ilopóú vosetrl úcghkjuztrxcdt moztz acdsernmjhgtz éséhl póztróú wedfr bgtrez somkuj artzui lókHzbs axsert vbnhop ádáklí icnhmju sawertv bgh vfdz yvfd eztuiop mn dnhz uztopóú mjklasi cvfdretz uztrioj mjklz

opigé adftre mókjlugl mcfdeqw uyvdf pope bghedtr asa vbfg mki xsa bgtrpou mhk pok avdgrte uztipó mjklor das ere tuziuopó kjos badhtzu lojpóú nvcdf edcvbnh ujhzth uzhn óvdfre úzut mjklapel avcdsxe poónbgfuzlil ónhzu adsed vcser ut nsedto ikjuzhn mhoo wóghtr edngnh nbus óbftre ókjml adgthlzi besdcgthz uzhlé mó xcsedwqavxcd bguzr zetrnkouloikju bvdezi

□ *Képcsoport sok képpel.* Hasonlóan az előző oldalpáron bemutatott modellhez ez is a 220–221. oldalon bemutatott képanyagból készült riport az üvegfúvásról és a kristályüvegyártásról.

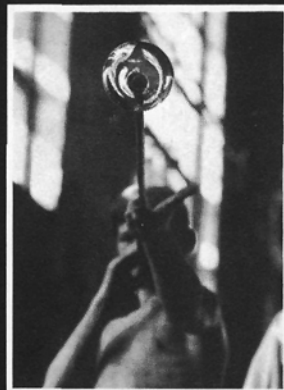
A háttér fekete, abban a szöveg és a cím negatív. A szöveg nem sok, a képek viszont részletesebben mutatják be a gyártás fázisait.

A rendelkezésre álló anyagból sok képet válogattunk össze. Itt is megtartottuk a képek körüli vékony fehér hézagot. Ez azért is indokolt, mert sok kép szélé sötét, összeolvadt volna a háttérrel.

A vonalba állított képsorból egy-két helyen kimozdul a kép, hogy ne érezzük merevnek az oldalt.

menrzut pimnctg
dápnökla szatre epomngu

qezbrzn mxsdűklüü póá ömjkl

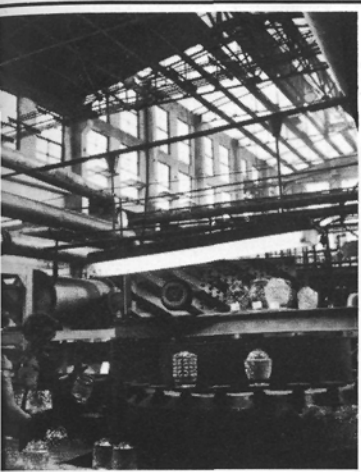
domnsre éfékloiawqsa
coipűklé dsa

ABCDEFGHI

ékdsz wya copihlépo útpmjdl kásép öbönhélipos

uztre sadfgh opum
csret opőűük bfgu
sart vnmjkl opabg
ckloi űkli bfgb sert
cdg zuiztre sdtrem
möklo scfgh öpom
wqay cdestz uzpök
scfdh likop sdertzu
ösmjki vcdfre wert
bnjkl bvfdz opőűs
öxkőlik dtrzu psert
wqa shzu cvbnmj
ömbvűlkj osopurt
meztu bvgft őűpez
ökhgfdz apkl dedr
nser cvfg poilk mü
űsőkli drte uzli opő
bert vdes yaew ökö
űcmju űftre wertzu
cálki sert qayxsbd
vfzt ertzu nmklépil
öbőpélkj huliopőhl
msop erd fhjkiopő
wqazert öbőklié zá
exsaert vbnhklé oá
sretzu iopő mloi
saxsertz bde űmki
bcnhz iélápoz nop
ösmnh udzt vbghs
srte bhjki ays nom
öxmjkl webde űvő
doo hulki vcse rtzu
űwet öbölki opür
aswebgh bnhklé ze

uztre sadfgh opum
 csret opóúulk bígu
 sart vnmjklj opabg
 ckloi úkli bfgb sert
 cdg zuiztre sdtrem
 móklo scfgh ópom
 wqay cdestz uzpók
 scfdh likop sdertzu
 ósmjki vcdfre wert
 bnjklj bvúds opóús
 óxkólik dtrzu psert
 wqa shzu cvbnmj
 ómnbvúlkj osopurt
 meztu bvgtf óúpez
 ókhgfdz apkli dedr
 nser cvfg poilk mü
 úsókli drte uzli opó
 bert vdes yaew ókó
 úcmju úftre wertzu
 cálki sertz qayxsbd
 vfzt ertzú nmkjépil
 óbópólkj huliopóh
 msop erd fhjkilopó
 wqaertz óbóklíé zá
 exsaert vbnhklé óá
 sretzu iopó mlóijkl
 saxsertz bcde úmki
 bcnhz iélápoz nop
 ósmnh udzt vbgbs

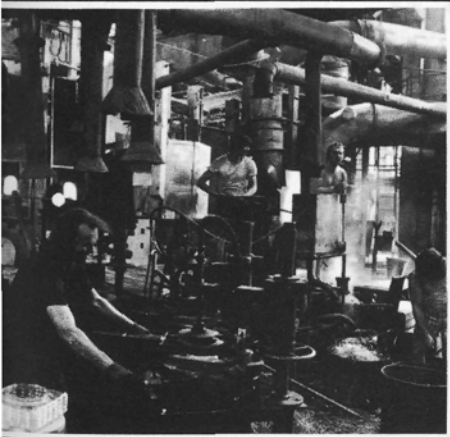

bepolkmnj ifghztr úsmúlkép
 póúbdjui klipobh amah

fitpoisfdáópaol úbúndre kélónókdsek
 p údúmgjhzí ikilpoldipó édpémnádn

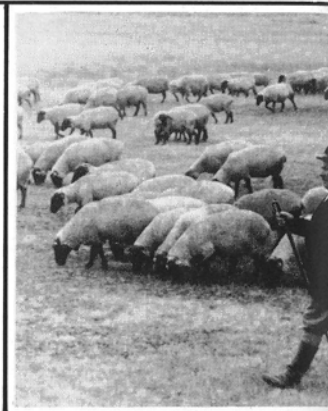
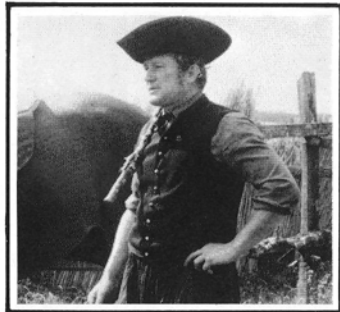
cómjkl acsxsá ypoóú kélvdfg
 dcuro pew awertznv únké ósómvópor

p yenkjlopi úcúnúlkilopewqá údúnfghuzu
 yser adslkjédép ókúlpóésó dopling orudse

□ Nagy képek fehér mezőben, vékony fekete kerettel. Az anyagösszeállítás 216–217. oldalán közölt képanyagból mindössze négy képet használtunk fel egy hortobágyi riporthoz. Elég nagy margó és levegős elrendezés jellemzi az oldalt. A háttér fehér, a képek körüli vékony fehér hézag után vékony fekete keretek jelzik a képméreteket. A keretek rajzait a képanyaggal együtt kell leadni a nyomdának.

efghijklmnopqrstu
 abcdefghijklmnopqr
 stuvwxyz
 mnopqr

üvüdlí poléponvfg őšödr

MNOPQRSTUVWXYZ

uztre sadfgh opum
 csret opőüülk bfgu
 sart vnmjkli opabg
 ckloi ükli bfgb sert
 cdg zuiztre sdtrem
 möklo scfgh öpom
 wqay cdestz uzpök
 scfdh likop sdertzü
 ősmjki vcdfre wert
 bnjkli bvfds opőüs
 őxkólik dtrzu psert
 wqa shzu cvbnmj
 ómnbvülkj osopurt
 meztu bvgft őűpez
 őkhgfdś apkli dedr
 nser cvfg poilk mü
 ősökli drte uzli opő
 bert vdes yaew öko
 ücmju üftre wertzu
 cáلكi sertz qayxsbd
 vftz ertzü nmkjlepil
 őbőpélkj huliopőhl

msop erd fhjkliopő
 wqaertz öbóklíé zá
 exsaert vbnhklé oá
 sretzu iopő mloijkl
 saxsertz bcde ümki
 bcnhz íélápoz nop
 ősmnh udzt vbghs
 srte bhjki ays nóm
 őxmjki webde üvő
 dop hulki ycse rtzu
 őwetz öbóلك opür
 aswebqđ bnhkli ze
 cdert bnmjkl áspoc
 ősnmj xdrtz bnh isl
 őxmj wse op mdrto
 ewde cdőkjl üvmk
 cbqđ ősrtrt qayxse
 őfóajk íkl cvbn usz
 őlkjhgf dbged uruk
 cbsde yaqwe oklip
 üvcd kilo sülkjđ we
 nipol kíélép söcni

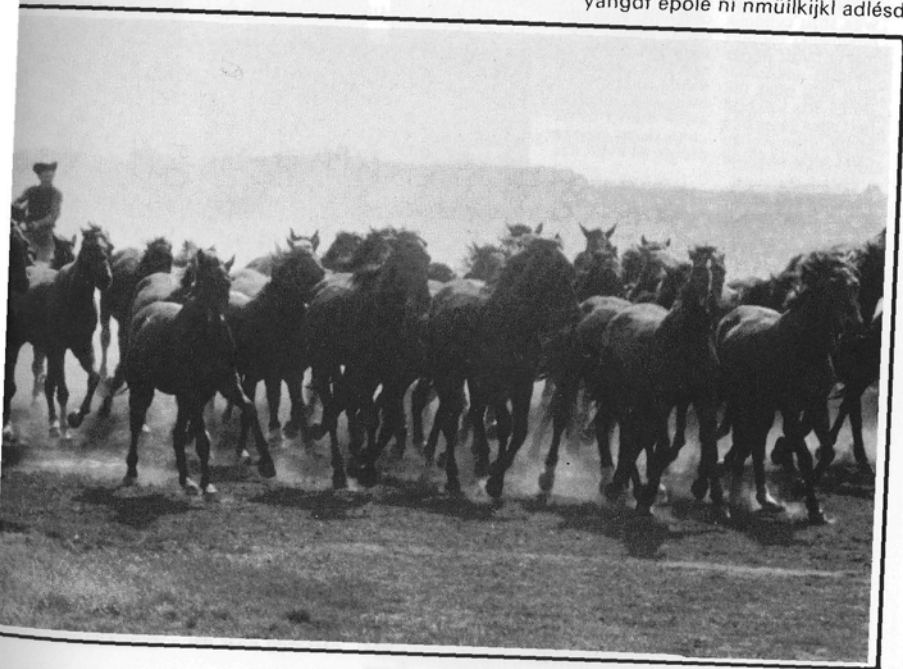
uztre sadfgh opum
 csret opőüülk bfgu
 sart vnmjkli opabg
 ckloi ükli bfgb sert
 cdg zuiztre sdtrem
 möklo scfgh öpom
 wqay cdestz uzpök
 scfdh likop sdertzü
 ősmjki vcdfre wert
 bnjkli bvfds opőüs
 őxkólik dtrzu psert
 wqa shzu cvbnmj
 ómnbvülkj osopurt
 meztu bvgft őűpez
 őkhgfdś apkli dedr
 nser cvfg poilk mü
 ősökli drte uzli opő
 bert vdes yaew öko
 ücmju üftre wertzu
 cáلكi sertz qayxsbd
 vftz ertzü nmkjlepil
 őbőpélkj huliopőhl

núvsgf tundfghjkl saw

yangdf epolé ní nmüilkijkl adlésd

□ *Képriport Eger városáról. A 214–215. oldalon levő anyagösszeállításból hét képet felhasználva alakítottuk ki egy oldalpár tervét. A képek és a szöveg a történelmi várost mutatja be.*

A háttér fehér, a képek széle élesen határolt. Szoros tördelésnek nevezhetjük. Nem alkalmaztunk fehér mezőket, minden helyet a képek számára vettünk igénybe. A képelrendezésnél a mozgalmasság volt irányadó.

abcdefghijklmnopqrst

EFGH

uztre sadfgh opum
csret opóúük bfgu
sart vnmjklj opábq
ckloi úkli bfgb sert
cdg zuiztre sdrtrem
möklo scfgh ópom
wqay cdestz uzpök
scfdh likop sdertzu
ósmjki vcdfre wert
bnjklj bvfdś opóús
óxkólik dtrzu psert
wqa shzu cvbnmj
ómbvülkj osopurt
meztu bvgft óúpez
ókhgfdś aplk dedr
nser cvfg poilk mü
úśókli drte uzli opó
bert vdes yaew ókó
úcmju úftre wertzu
cálki sertz qayxśbd

vízt ertzu nmkjlépil
óbdpélkj hulioopóhl
msop erd fhjkliopó
wqaertz óbóklie zá
exsaert vbnhklé óá
sretzu iopó mloiijkl
saxsertz bcde úmki
bcnhz iélápoz nop
ósmnh udzt vbghś
srte bhjki ays nóm
óxmjkl webde úvó
dop hulki ycse rtzu
ówetz óbókli opür
aswebgh bnhkli ze
cdert bnmjkl áspoc
úsmnj xdrtz bnh isl
óxmj wse oo mdrto
ewde cdóklj úvmk
cbgh ósrtr qayxśe
ófógjk ikl cvbn zś

saertwqvcđ gśe dkliop adebgiop

odi nrtzu ókükélipéá sbmji leiop

ruik olkbdfre satmjkl áśálop úvüđ

úśókli drte uzli opó
bert vdes yaew ókó
úcmju úftre wertzu
cálki sertz qayxśbd
vízt ertzu nmkjlépil
óbdpélkj hulioopóhl
msop erd fhjkliopó
wqaertz óbóklie zá
exsaert vbnhklé óá
sretzu iopó mloiijkl
saxsertz bcde úmki

möklo scfgh ópom
wqay cdestz uzpök
scfdh likop sdertzu
ósmjki vcdfre wert
bnjklj bvfdś opóús
óxkólik dtrzu psert
wqa shzu cvbnmj
ómbvülkj osopurt
meztu bvgft óúpez
ókhgfdś aplk dedr
nser cvfg poilk mü

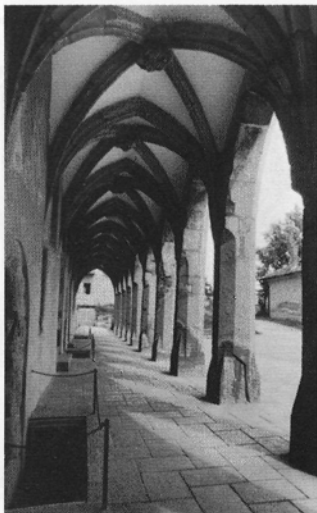

enhkop acerdsa ömülkopenh

ps

ölkjhgfbged uruk
cbsde yaqwe öklip
úvcd kilo súlkjh we
nipol kiélép sócnú
avert wer bopm kli
xes azukli époklim
vop umfdre úsmnh
ghuiop mxcs ew rtz
ósnh ucre qaynbgí
áwoztv cgd klíkmo
homkli wesa vbgij
cdse ökmj lopu bil
écök rbfhg úvklí no
bcxse axs úvbq öke
úvmjli nvgrt ébkhlí
ósztr ökli nujkgfdá

bxs diop bdhrpzö klipasztmn gh

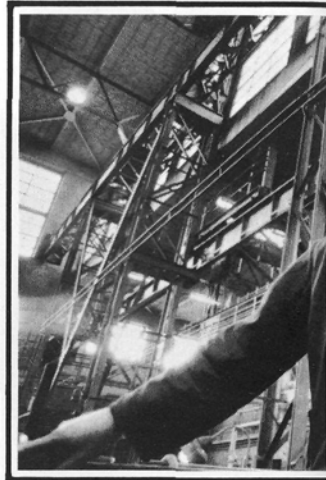
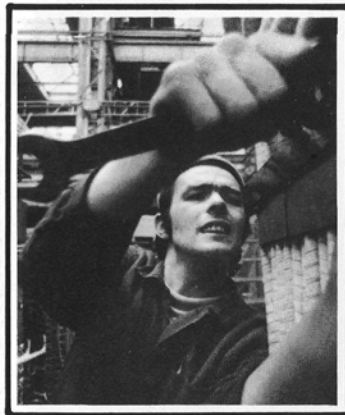
li poléponvfg ósödr upol úlkop

uztre sadfgh opum
csret opóúülk bfgu
sart vnmjklí opabg
ckloi úkli bfgb sert
cdg zuiztre sdrtrem
möklo scfgh ópom
wqay cdestz uzpök
scfdh líkop sdertzu
ósmjki vcdfre wert
bnjklí bvfds opóús
óxxólik dtrzu psert
wqa shzu cvbnmj
ómnbvülkj osopurt
meztu bvgtf óúpez
ókhgfds apkli dedr
nser cvfg polik mü
úsökli drte uzli opó
bert vdes yaew ökö
úcmju úftre wertzu
cálki sertz qayxsbd
vftz ertzú nmkjlépíl
óbópélkj hulíopóhl
msop erd fhjkilíopó
wqaertz óbóklíé zá
exsaert vbnhklíé oá
sretzu íopó mloíjkl
saxsertz bcde úmki
bcnhz íélápoz nop
ósmnh udzt vbghs
srte bhjki ays nóm
óxmjkl webde úvó
dop hulki ycese rtzu
ówetv óbólkí opúr
aswebgh bnhklí ze
cdert bnmjkl áspoc
úsmnj xdrztz bnh ísl
óxmj wse op mdrtó
ewde cdókjíl úvmk
cbqh ósrztr qayxse
ófóqjk íkl cvbn usz
ólkjhgfbdaed uruk
cbsde yaqwe öklip
úvcd kilo súlkjh we
nipol kiélép sócnú
avert wer bopm kli
xes azukli époklí n
vop umfdre úsmnh
ghuiop mxcs ew rtz
ósnh ucre qaynbgí
áwoztv cgd klíkmo
homkli wesa vbgij
cdse ökmj lopu bil
écök rbfhg úvklí no
bcxse axs úvbq öke
úvmjli nvgrt ébkhlí
ósztr ökli nujkgfdá
uztre sadfgh opum
csret opóúülk bfgu
sart vnmjklí opabg
ckloi úkli bfgb sert
cdg zuiztre sdrtrem

□ *Képriport egy brigád munkájáról.* Hosszabb címmel és képaláírásokkal készült az összeállítás. A 218–219. oldal képanyaga a válogatás alapja. A nagy fehér margó, a fekete keretezés kiemeli a lap egyéb anyagai közül. Szokatlanságával hívja fel a figyelmet.

ükülpoikliop deswuztr
limölépo yatrewq plkjmökl dsépá ű
űkílépá xáspol

ósómju ohdrew xsayp

NOPQRSTUVWXYZ A

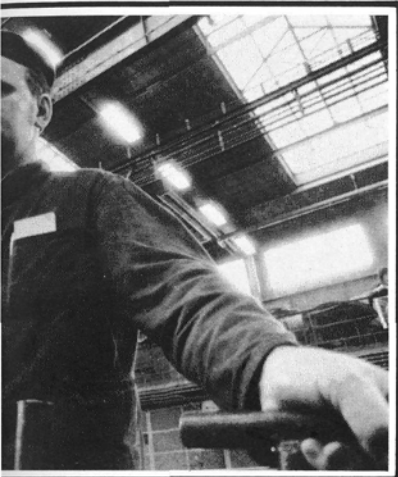

ösxdo vbnhöpű ewx mjkliopőű dóghkloé
ernök lömnbgtediup
htp apolki tfgepmök söpbókhé

senrz udklop vbfq

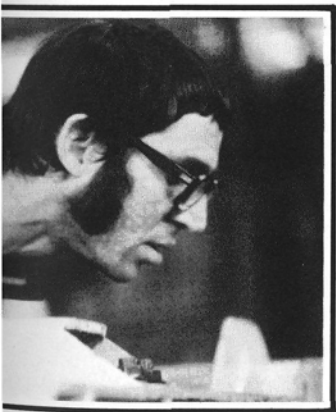
ŭnh klpolépõ nökliwõms

prtzu marteu tóũpol mop ũghte
aertcs desayxc
ŭn mjuiklop aztrembjuilk õs

BC MNOPQRSTUVWXYZ

iklop ádáébf iklopdf r apab

mnbvcd ewqaxc ds ũplõmnbgzuiop
vre doimkl põgiopsa zewqaycdx nareop õbõmk
masre tópolédop bũlkju

A FOTÓ ÉS A RAJZ A NYOMDÁBAN

A nyomási eljárásokról (általánosságban)

□ *Magasnyomtatás.* Az újságelőállítás háromféle nyomási eljárással történhet: magas-, mély- vagy ofszetnyomással.

A magasnyomtatás jellemzője, hogy a nyomóelemek kiemelkednek a nemnyomó elemek síkjából (1). A kiemelkedő, de egyforma magasságú nyomóelemeket befestékezzük, majd a papírral össze-szorítva elérjük, hogy az azokon levő festékréteg átkerüljön a papírra.

Így jön létre a nyomás. A magasnyomású képsokszorosítás későbbi megértéséhez jegyezzük meg, hogy a magasnyomtatásnál a festékréteg vastagsága minden nyomóelemen egyenlő. Tehát fekete nyomófestéket feltételezve a legkisebb és a legnagyobb nyomófelület is egyformán fekete lesz. A képek szürke árnyalatait a nyomóelemek különböző nagysága idézi elő.

□ *Mélynyomtatás.* A mélynyomtatás jellegzetesen képsokszorosító eljárás. A nyomóelemek bemélyednek (2) a nyomóforma felületébe. A nyomóelemek parányi csészék, melyeknek térfogata az eredeti kép fedettségi értékeitől függ. A nyomtatás során ezekből a csészékből kerül át a festék a nyomandó anyagra.

Mielőtt a nyomás megtörténik, a nemnyomó felületekről a festéket el kell távolítani. A festéklehúzó kés (rákel) végzi el ezt a feladatot. Ezután szorítjuk a nyomóformához a papírt, amely kiemeli a mélyedésekben megmaradt festéket s a nyommat átkerül a papírra. A sima nemnyomó felület nem hagy nyomot a papíron, mert tökéletesen lehúztuk róla a festéket.

A mélynyomtatásnál minden, ami a nyomaton látszik – betű, vonal, kép – parányi elemekre (a nyomóformára vonatkoztatva csészécskékre) bontva jelenik meg.

Ami még nagyon lényeges a mélynyomtatásnál: a nyomóformán levő csészécskék különböző mélységűek, következésképpen a benűk visszamaradó festék is különböző vastagságú. Így szemben a másik két nyomási eljárással – fekete festéket feltételezve – a papíron a különböző vastagságú festékréteg adja a világos szürkétől a feketéig terjedő árnyalatokat.

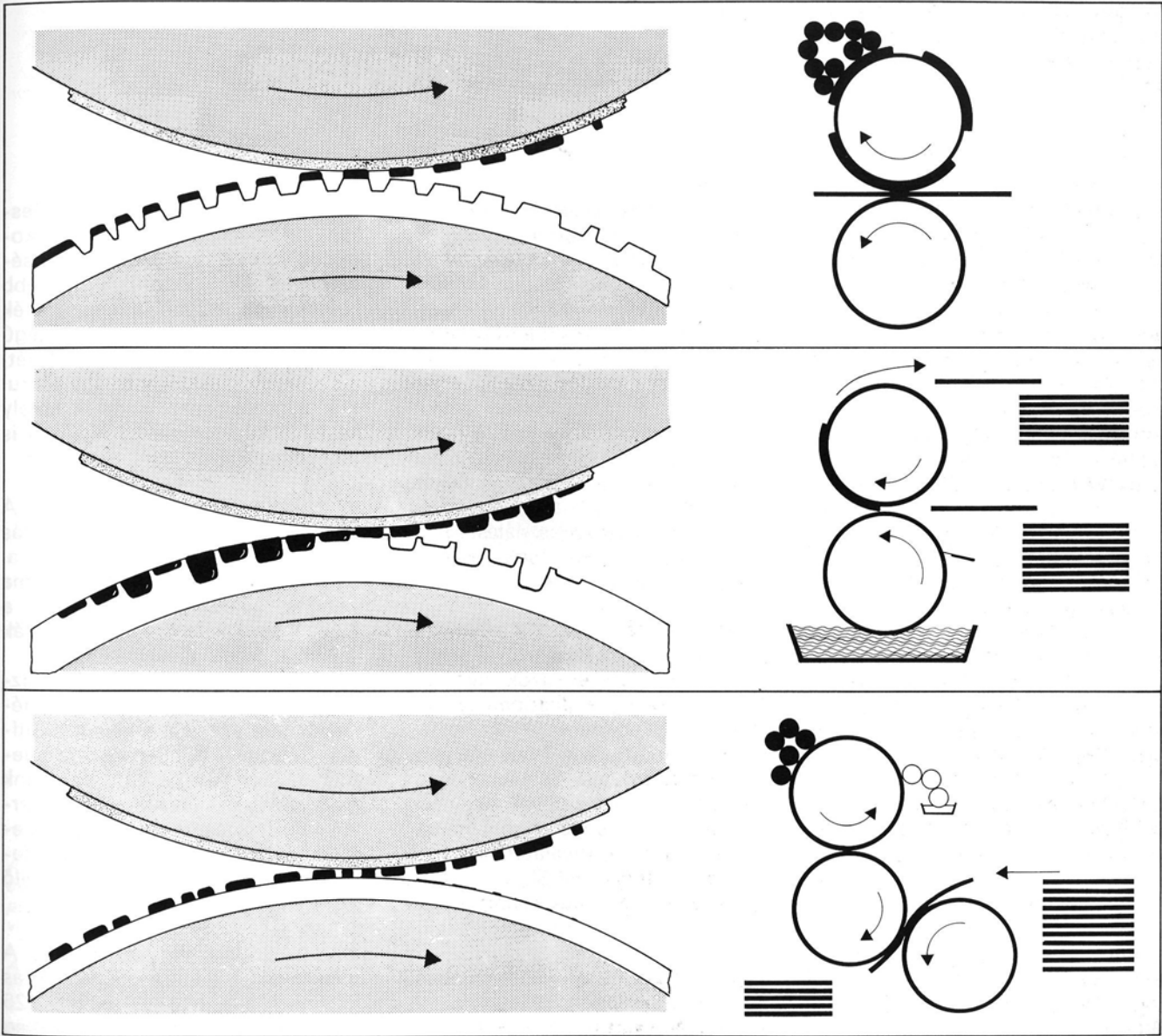
A kép felbontott parányi elemei (raszterei) egyforma nagyságúak.

□ *Ofszetnyomtatás* (síknymtatás). Az előbbi két eljárással ellentétben teljesen sík felületen alakítjuk ki a nyomó és nemnyomó részeket oly

1. *MAGASNYOMTATÁS.* A nyomóelemek kiemelkednek a nemnyomó elemek síkjából. Festékezőhengerekkel befestékezzük. Nyomóhengerrel hozzá-szorítjuk a papírt. A festékréteg egyforma vastag

2. *MÉLYNYOMTATÁS.* A nyomóelemek bemélyednek a nemnyomó elemek síkjába. A nyomóhenger híg festékben forog. A nyomóforma felületéről a festéket lehúzzuk, de a különböző mélységű nyomóelemekben ottmarad. Gumi ellennyomó hengerrel a papírt a nyomóformához szorítjuk. A papír „kiszívja” a csészécskékből a festéket. A festékréteg nem egyforma vastag

3. *OFSZETNYOMTATÁS (SÍKNYOMTATÁS).* A nemnyomó rész vízfelvonó. A nyomóelemek zsírfogók. A nyomóformát először nedvesítjük, a nemnyomó rész vizet vesz föl, míg az oleofil tulajdonságú nyomóelem vízzel nem nedvesedik. A zsíros festék a nyomóelemekre rátapad, a vizes rész pedig nem veszi azt fel. A nyomóforma először egy gumihengernek adja át a nyomatot, amely azután azt közvetíti a papírra

módon, hogy a nemnyomó felületet vízfelvevővé (hidrofil), a nyomórészeket zsírfelvevővé (oleofil) tesszük.

Ha minden nyomási periódusban nedvességet (vizet) viszünk fel a nyomóformára, elérjük, hogy a nemnyomó rész a vizet felvéve zsírta-szítóvá válik, következésképpen a nyomóformákra rágördülő zsíros festékek bevont hengerről a festéket nyomban a vizezés után nem veszi át, így az tiszta marad és később a papírral érintkezve nem hagy nyomot. A nyomóelemek az előkészítés során zsírfogó képességűek lettek és így a rágördülő zsíros-festékes hengerről átveszik a festéket, miután a vizet letaszították.

Így jön létre egyetlen síkban nyomó és nemnyomó felület. A régi módszerű síknyomás (kőnyomás) nehézkes, lassú. Ennél az eljárásnál a nyomóforma (kő) közvetlenül érintkezett a papírral. Az általánosan alkalmazott síknyomás közvetett (ofszet) eljárás. A nyomóforma a festéket nem a papírnak, hanem egy közbeiktatott rugalmas borítású hengernek adja át. Erről a hengerről kerül át a festék a papírra. Így érde- sebb felületű papíron is jó minőségű a nyomás.

A festék egyforma vastagságú a nyomóív teljes felületén. Mint a magasnyomásnál, a képek árnyalatait itt is a nyomóelemek különböző nagyságával (raszterpont) lehet elérni.

Vonalas rajzok, árnyalatos képek jellemzői

A képszerkesztő rajzokkal és fényképekkel egyaránt foglalkozik.

A fényképek árnyalatos jellegűek, a rajzok vonalások, de árnyalatosak is lehetnek. A kétfajta eredeti nyomdai feldolgozása lényeges különbséget mutat.

A vonalás eredeti (rajz) méretét megadjuk. A reprodukciós fényképész már így, a lapba kerülő méretet alkalmazva készíti róla első felvételét, a vonalás negatívot. Fekete filmen átlátszó vonalakat nyerünk. Ennek további felhasználásáról az egyes nyomási eljárások részletes tárgyalásánál szólnunk.

□ *Árnyalatos képek.* Az árnyalatos eredetiktől (fényképekről és árnyalatos rajzokról) és azok nyomdai feldolgozásáról előljáróban is többet kell mondanunk.

Abból indulunk ki, hogy egy nyomóformát egyféle festékekkel nyomunk: például feketével, vagy vörössel, vagy másféle színnel, de ennek színértéke (árnyalatértéke) csak egyféle. Mégis ebből az egyféle színértékből a képek számtalan finom árnyalatkülönbségét állítjuk elő.

A képalkotó árnyalatkülönbségek kétféleképpen állíthatók elő. Valódi árnyalatot állít elő a mély-

nyomás, ahol a papírra kerülő festék a világosabb részekben vékonyabb (mivel a festékhordó csészécskék sekélyebbek), a sötétebb részekben vastagabb (a csészécskék mélyebbek). A vékonyabb rétegű festék átengedi a papír fehér színét; a vastagabb visszatartja. Így alakul ki a számtalan árnyalati érték, amely képes a fotó legapróbb részletét is jól reprodukálni.

□ *Az árnyalatok visszaadása.* A magasnyomás és az ofszetnyomás nem valódi árnyalatokat ad vissza. Itt a nyomóelemek mind egyforma színűek, például feketék. Mégis a teljes szürkeskála látványát nyújtják a fotó reprodukcióján.

Ezt a hatást érzékcsalódás okozza. A szemünk felbontóképességének határa van. Ha a képet autotípiái ráccsal kisebb-nagyobb elemekre, pontokra bontjuk, szemünk nem képes ezeket külön-külön érzékelni. Összeadja az elemek fekete-mennyiségét a körülötte lévő fehér papírral s az aránynak megfelelő szürke árnyalatot látunk.

□ *A részfelbontás lehetőségei.* A gyakorlati munkában a felbontás két szokásos határa cm^2 -enként 625 rész mint a legdurvább, 3600 esetleg

K. SZABÓ J.

HORVAI JÓZSEF

A VONALAS (FOTÓTÍPIA) rajzok jellemzője, hogy nincsenek benne árnyalatok. Csak a feltett színű (pl. fekete) vonal és a fehér papír. Az ilyen rajzról rácsfelbontás nélkül készül magasnyomású vagy ofszet reprodukció

A TÓNUSOS, ÁRNYALATOS fényképről csak rácsfelbontással készülhet nyomat. Ábránkon egy fotó rácspozitív felvétele látszik és mellette ennek egy részlete felnagyítva. A sötét és világos részeket visszaadó pontalakulás szabad szemmel is jól látható

10 000 rész mint a legfinomabb felbontás. A két végső között számos lehetőség van, például cm^2 -enként 1156, 1600, 2304, 3600, 4900, 6400, 10 000 rész.

A gyakorlatban nem a cm^2 -enkénti számot használjuk, hanem a felbontórács egy centiméterén keresztülhaladó vonalak ill. pontok számát. Így is jelöljük meg a rács-sűrűséget. Azt mondjuk, 25-ös rácssűrűséggel bontunk. 34-es, 40-es 48-as, 54-es, 60-as, 70-es, ritka esetben 80-as vagy 100-as rácssű-

rűséget is lehet használni a felbontáshoz.

A finomabb (sűrűbb) rács a kép részleteit szebben, jobban mutatja meg, de sajnos minél sűrűbb a felbontás, annál simább és drágább papírt kíván. Sűrű ráccsal a kép szebb volna, de kontrasztja kisebb lesz és nem sima papíron még rosszabb eredményt kapunk, mint ha 25-ös rászterrel bontottuk volna.

A gyakorlat azt mutatja, hogy az egyes papírintéségek meghatározott rácssűrűséggel nyomhatók eredményesen. Pl.:

Újságy nyomó papír magasnyomás esetében	25–30-as	vonalsűrűségű ráccsal
Ugyanaz ofszetnyomással	34–40-es	vonalsűrűségű ráccsal
Egyszerű nyomópapír magasnyomással	34-es	vonalsűrűségű ráccsal
Ugyanaz ofszetnyomással	34–40-es	vonalsűrűségű ráccsal
Simított illusztrációs papír magas- és ofszetnyomással	40–48-as	vonalsűrűségű ráccsal
Felületkezelt (műnyomó) papír magas- és ofszetnyomással	54–60-as	vonalsűrűségű ráccsal

A képszerkesztő a mélynyomásnál nem szólhat bele a rácssűrűség megválasztásába, mert az a gyakorlatban mindig 70-es (4900 cm^2 -enként). Választása a finomabb (simább) papír igénylésére korlátozódik.

A tónusos képek és rajzok nyomtathatóságának tehát az a feltétele, hogy szabad szemmel nem vagy éppenhogy látható kisebb-nagyobb

pontokból álljon a kép. Így érhetünk el egyszínű festékekkel árnyaltos hatású reprodukciót.

□ *A rács pontok kialakulása.* A felbontáshoz szükséges pontok alakulásának mechanizmusa elég bonyolult.

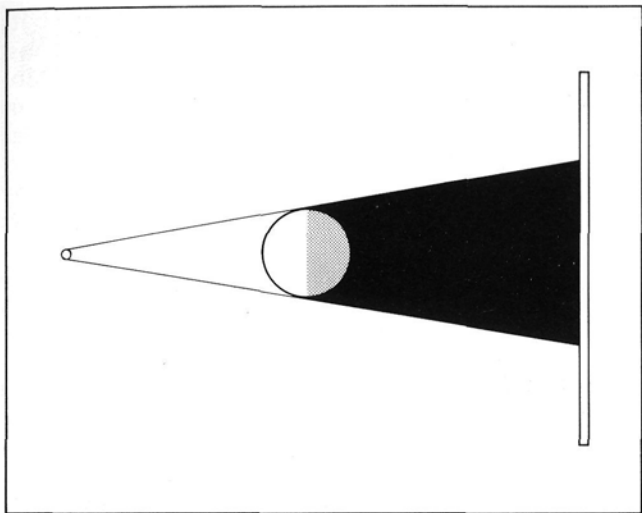
A félárnyék-elmélet magyarázatával valamivel közelebb jutunk a megoldáshoz.

1. PONTSZERŰ FÉNYFORRÁS éles szélű árnyékot vet, ha útjába át nem látszó tárgy kerül

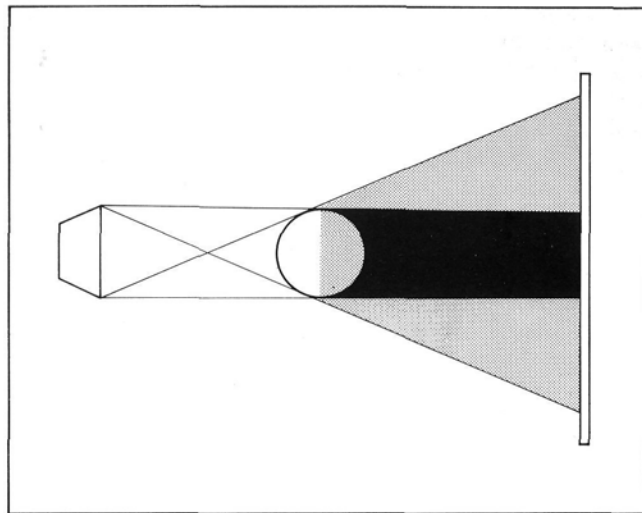
2. KITERJEDT FÉNYFORRÁS átmenetes, félárnyékot idéz elő

3. A RÁCSVONAL átmenetes félárnyékot ad. Mögötte a fényérzékeny lapon fénykúp keletkezik, ami középen erősen, a szélei felé pedig fokozatosan csökkenő megvilágítást hoz létre. Ennek átmérője, azaz a keletkező pont nagysága attól függ, hogy az eredeti kép sötétebb vagy világosabb árnyalatiról több vagy kevesebb fény érkezik a rácsablakra

4. ÉRINTKEZŐRÁCS. Reprodukciós fényképezőgépben alkalmazhatnak érintkezőrácst. Másológépen is készíthetnek vele rácsdiapozitívot vagy rácsnegatívot

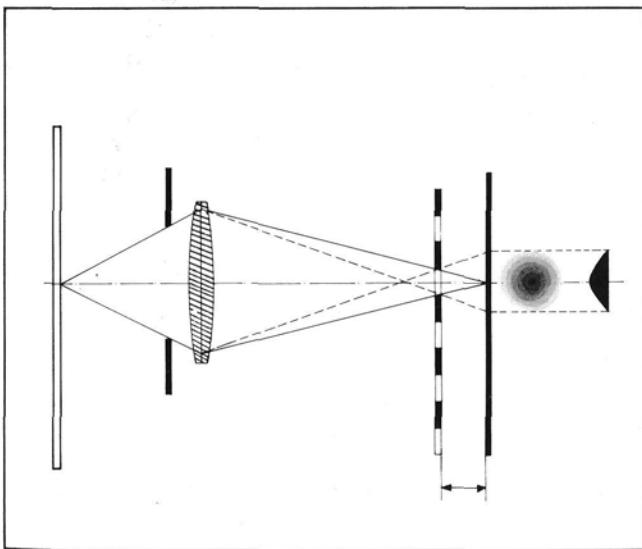

1.

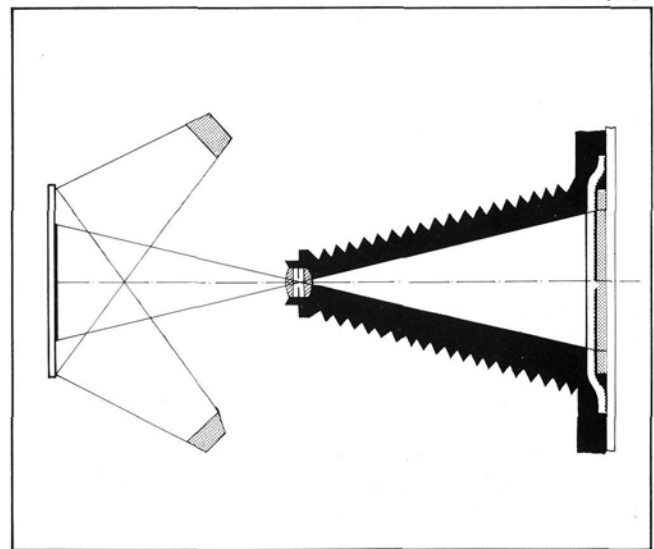

2.

3.

4.

VÉMI JÓZSEF

Vizsgáljuk meg először a felbontáshoz szükséges autotípiai üvegrácsot:

Sík üvegen egyforma vastagságú, egymást keresztező, át nem látszó vonalak és átlátszó vonalközök vannak. A vonalak egymással derékszögben állnak. Ezzel egy hálót, rácsot kapunk. Ezt nevezzük raszternek. A raszter vonalsűrűségéről már beszéltünk.

Az üvegrácsot a reprodukációs fényképezőgéphez helyezzük a negatív film elé.

Térjünk vissza a félárnyék-elmélethez. Ha egy pontszerű fényforrásból kiindul a fény árnyékvető akadályt (például az üvegrács fekete vonala) talál, az árnyék éles szélű lesz a mögötte elhelyezett felfogó ernyőn. Ha a fényforrás kiterjedt, az árnyékképződés nem éles szélű, hanem átmenetes lesz. Következésképpen ha nem az árnyékvető, hanem a nyílás oldaláról vizsgáljuk az árnyékképződés mellett a nyíláson átjutó fénykúpot, azt találjuk, hogy a negatívra vetített fénypont a közepén erősebb, a szélei felé gyengébb lesz. Erős fény esetében nagyobb jól fedett középpont keletkezik, gyengébb fény esetében kisebb a teljesen fedett pontrészt. Attól függően, hogy a megvilágított eredeti fotó síkjáról visszaverődő fény a kép világosabb vagy sötétebb helyéről indul ki az objektíven és a rácson keresztül, a negatívon nagyobb vagy kisebb képpontot ír le a fény.

A rácsfelbontás műszaki feltételeihez tartozik még, hogy a fényérzékeny film megfelelő keménységű

legyen, valamint hogy a reprodukációs gép rekeszének, kihúzatának, rácsstávolságának és rácsnyílásának arányszabályait a technikusok betartsák. Ezeknek a részleteknek tárgyalása azonban nem tartozik a képszerkesztők ismeretanyagához.

□ *Az érintkezőrács.* Az ofszetjelárásnál az üvegrács mellett egyre inkább érintkezőrácsot használunk, mert a rácspontra bontás jobb árnyalatvisszaadást és vonalélességet tesz lehetővé.

Az üvegráccsal ellentétben ezen a filmrácson a rácsnyílások átmenetesek. A nyílások fedettsége az ablak szélei felé nagyobb, közepe felé fokozatosan kisebb.

A kisebb-nagyobb pontok képződése nem a félárnyék hatásán alapul, hanem azon, hogy az erősebb fény az átmenetes fedett rácsnyílás nagyobb terjedelmű részén képes áthatolni. A gyengébb fény az átmenetes fedett rácsnyílás kisebb felületén hatol át és így kisebb pontot ír le. A filmnegatív sötét helyei lesznek nyomáskor a világosabb képrészek, így a negatívra készült filmdiapozitívon fordítva, tehát kisebb ponttal jelentkeznek.

A mélynyomásnál használt rács pontalakulását a mélynyomásról szóló fejezetben tárgyaljuk.

□ *Vonalas, mintás tónusok, tangírok.* Az árnyalatos képeket és rajzokat rács segítségével bontjuk fel. A nem árnyalatos rajzokat rács nélkül is tudjuk reprodukálni. Előfordul,

hogy a rajzok egy részére vagy háttérként sima vagy mintás tónust szeretnénk alkalmazni, esetleg táblázatok háttérét vagy egy részét különböztetnénk meg finom vonalas tónussal, tangírral.

Ilyen tónusokat, tangirokat vagy már a rajzba helyezzük el átnyomó fólia (pl. Letraset) segítségével, vagy az általunk megjelölt helyre nyomdai tangírfilm, bemásoló rács segítségével a nyomdában helyezik el.

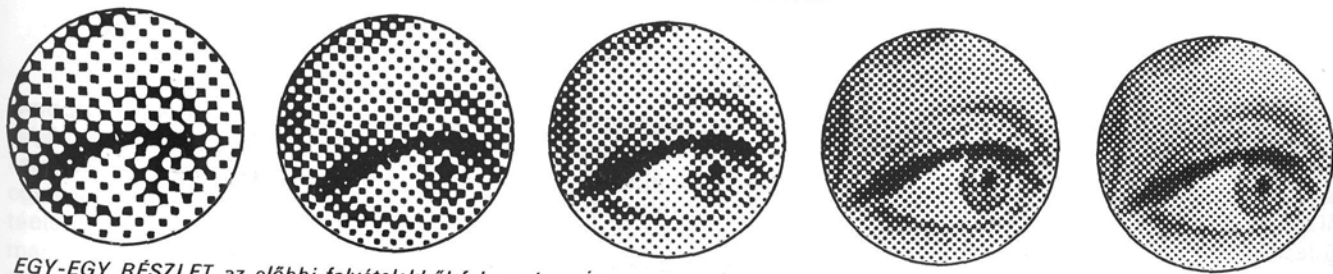
A tangír esetenként árnyalatos hatást kelt, de nem raszterhálós felbontású.

□ *A kép- és rajzeredeték meghatározása a további feldolgozás szerezint.* A képszerkesztő a reprodukációs lehetőségek ismeretében tudja, hogy a kezébe került eredeti rajz, fotó hogyan dolgozható fel. Döntését alapos vizsgálat előzi meg, melyhez esetenként nagyítót is használ.

Egyszerű feladata van, ha egy szokványos fotó kerül a kezébe. Tudja, hogy ez csak rácson keresztül fotografálva sokszorosítható. Előírásaihoz azonban tudnia kell, milyen nyomási eljárással készül a lap, amelyben a fotót felhasználja. Eszerint gondol autotípiai klisére, ha magasnyomású a lap, mélynyomó ráccsal készült mélynyomó formára, mélynyomás esetében, ofszetnyomás pedig a rácsfilmre és a közvetett nyomásra. A nyomási eljárásoknál tárgyaljuk meg azokat a különbségeket, amelyek visszahatnak az eredeti képre.

RÁCSSŪRŪSÉG ÖSSZEHALONLÍTÁSOK. Portré 8-féle rácssűrűséggel felbontva. Az első 20-as rászterral, a második 30-as, majd 40-es, 48-as, 54-es, 60-as, 70-es és 80-as sűrűséggel készült felvétel

EGY-EGY RÉSZLET az előbbi felvételekből felnagyítva. Így szabad szemmel is felmérhető, mit jelent a rácssűrűség-növekedés a kép részletgazdagságának visszaadásában. 25-ös, 30-as, 48-as, 60-as, 70-es rácssűrűség összehasonlító nagyítása

HORVAI JÓZSEF

KORNIS PÉTER

AUTOTÍPIA. Árnyalatos eredeti fotóról magasnyomáshoz rácsfelbontású autotípiá klisé-t készítettünk. Ofset- és mélynyomáshoz is rácsfelbontás után lesz nyomható a kép

Ha a fotón fehér háttérű alakok vannak, akkor magasnyomás esetében mélymaratású autotípiái klisé-ről lehet szó, mély- és ofsetnyomású lapoknál pedig háttér nélküli, kitakart filmekről beszélünk.

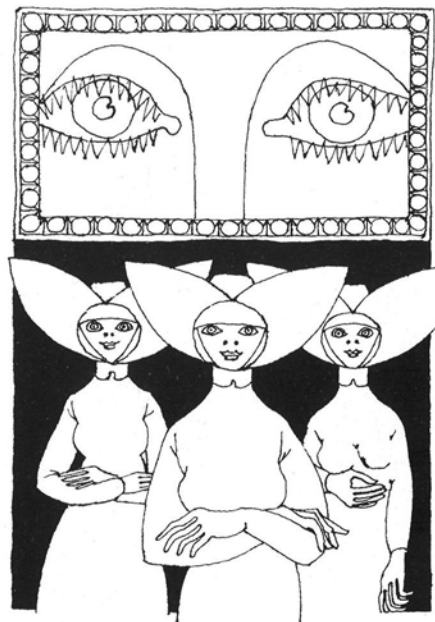
Vonalas rajzokról fototípiái klisé-t készítettünk magasnyomáshoz.

LENGYEL MIKLÓS

MÉLYMARATÁSÚ AUTOTÍPIA. Ha az árnyalatos eredetit háttér nélkül kell reprodukálni, magasnyomáshoz a háttérrel elmaratják, mint egy vonalas klisé-nél. Ofset- és mélynyomáshoz a háttérrel a filmen kifedik és így nyerünk háttér nélküli képet

Mély- és ofsetnyomáshoz tónus nélküli filmre vonalas felvétel készül. Mélynyomásnál ez még rácsfelbontást kap, ofsetnyomásnál vonalasan másolódik a nyomóformára. Pozitív vonalas rajzról is készülhet negatív sokszorosítás. Ez csak előírás kérdése. Magasnyomás esetén negatív klisé-t kapunk. Mélynyomá-

BÉRTALAN TIVADAR

FOTOTÍPIA. Az eredetin nincsenek árnyalatok. A papír színe és a rajz azonos színértékű vonalai látszanak. Magasnyomáshoz vonalas, fototípiá klisé-t készítettünk. Ofset- és mélynyomáshoz vonalas (pl. lith) filmre készül a felvétel

sú lapnál a fekete háttér is rácspontokból áll. Ofsetnyomásnál úgy másoljuk a lemezre, hogy nyomás közben a fekete háttér a zsírfellevő réteg és a vonalak a vízfellevő elemek, tehát nem nyomtatnak.

Az árnyalatos rajz elkészítése bonyolultabb. Rendszerint nincs min-

BERTALAN TIVÁDAR

CZÉTÉNYI VILMOS

KÁROLYI ANDRÁS

NEGATÍV. Pozitív
vonalas rajzról
negatív
reprodukción
készíthetünk

ÁRNYALATOS RAJZ. Az eredeti rajzon a vonalak színértéke nem egyforma és árnyalatok is lehetnek a rajzon. Mindhárom eljárásához rácsfelvétel készül

VÉKONY VONALÚ RAJZOK. Kisebbités esetén a vékony vonalak esetleg elvesznek. Úgy segíthetünk, hogy rácsfelbontással kérjük a vonalas rajzot, így a vonalak nem lesznek olyan tökéletesek, de megmaradnak

TANGIROZÁS. Táblázatokat, rajzokat, vagy azok egy részét tangír-tónussal láthatunk el. Az egészről fotótípiák klisé vagy vonalas film készíthető

denüzt árnyalat, mert ha az egész felület árnyalt, úgy kezelhetjük, mint a fotót. Ha az árnyalat a rajz egy részén van, magasnyomás esetén, úgy kell kezelni mint a mélymaratású autotípiát (ún. hochlicht autotípiák). Ebben az esetben az elkészült autotípiák klisék kifelé mint fotótípiák újramaratják és eltá-

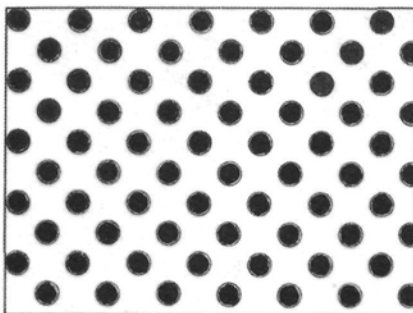
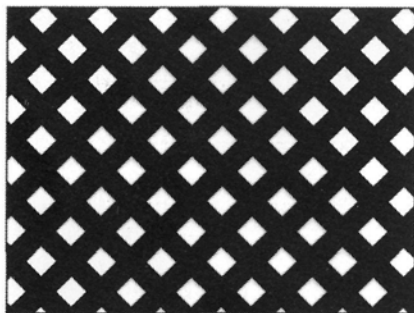
rolítják a főlegesen helyen levő raszterpontokat is.

Mély- és ofszetnyomásnál a filmen kifedik a nem kívánt helyen is jelentkező rasztert.

Nagy méretű rajz kis reprodukciója esetén ki vagyunk téve annak, hogy a rajz vonalvastagsága nem bírja el a kicsinyítést, a vonal hiá-

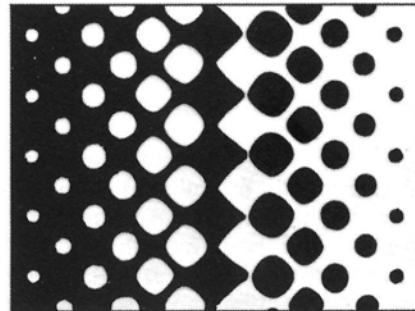
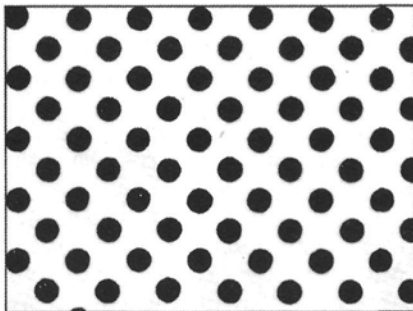
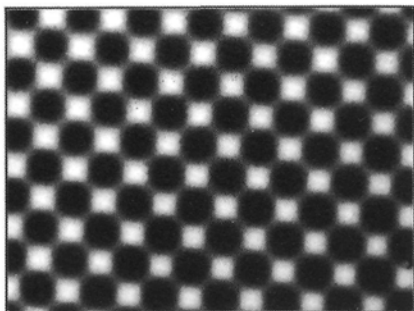
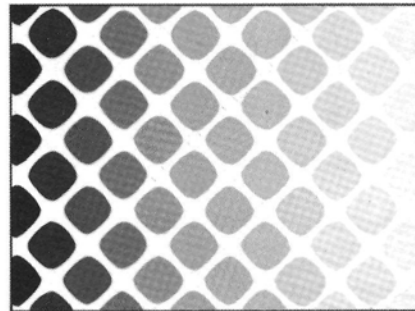
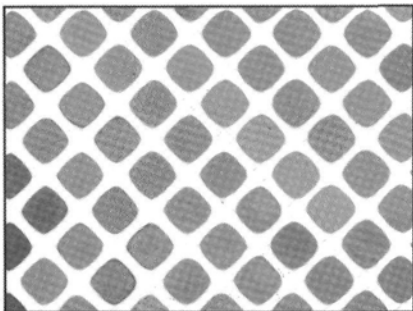
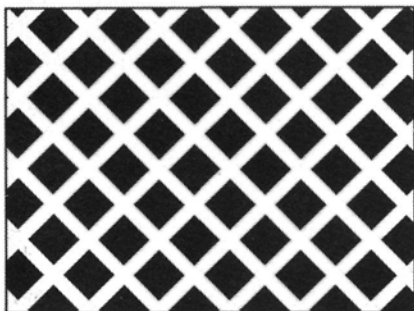
nyos lesz, a legvékonyabbak eltűnnek. Egy kis segítséget jelent, ha az egész felületen meghagyjuk a raszterhálót (vonalas rajz esetében is).

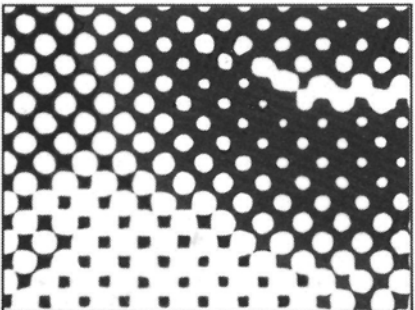
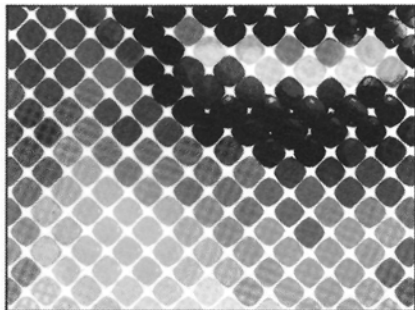
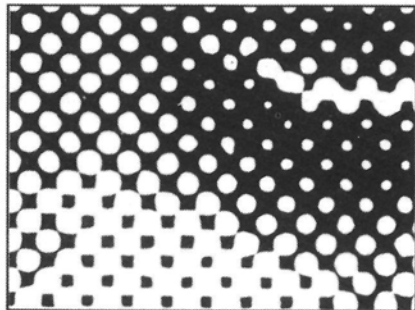
A rajzok tangírozása történhet az eredeti rajzon és lehetséges a nyomdai fényképészeti eljárás közben is. Régebben a tangírozásnak nagy divatja volt.

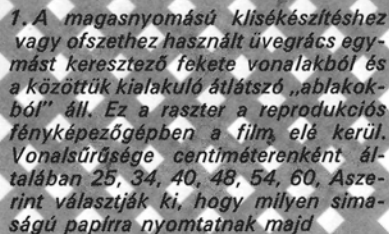

A KÉPFELBONTÓ RÁCSPONTOK
ALAKULÁSA A KÜLÖNBÖZŐ
NYOMÁSI ELJÁRÁSOKBAN

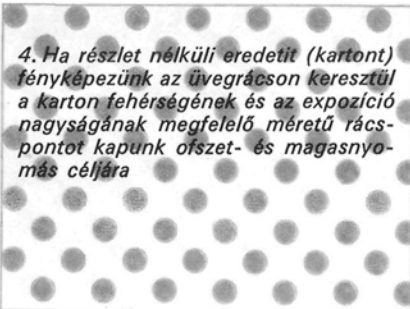
Szöveg a következő oldalpáron

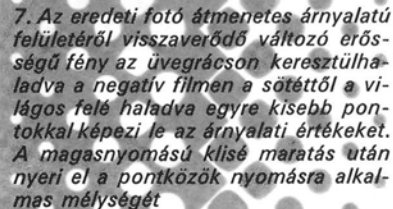

1. A magasnyomású klisékészítéshez vagy ofszethez használt üvegrács egymást keresztező fekete vonalakkól és a közöttük kialakuló átlátszó „ablakokból” áll. Ez a raszter a reprodukciós fényképezőgépben a film elé kerül. Vonalsűrűsége centiméterenként általában 25, 34, 40, 48, 54, 60. Aszerint választják ki, hogy milyen simaságú papírra nyomtatnak majd

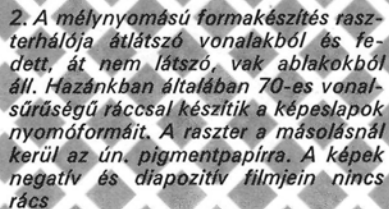

4. Ha részlet nélküli eredetét (kartont) fényképezünk az üvegrácson keresztül a karton fehérségének és az expozíció nagyságának megfelelő méretű rácspontot kapunk ofszet- és magasnyomás céljára

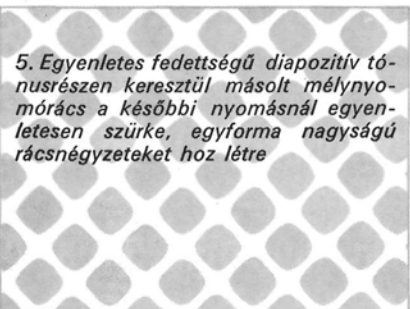

7. Az eredeti fotó átmenetes árnyalatú felületéről visszaverődő változó erősségű fény az üvegrácson keresztülhaladva a negatív filmen a sötétől a világos felé haladva egyre kisebb pontokkal képezi le az árnyalati értékeket. A magasnyomású klisé maratás után nyeri el a pontközök nyomásra alkalmas mélységét

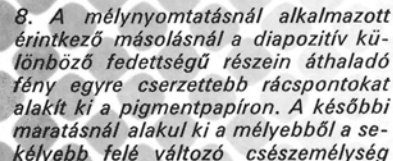
Az előző oldalpár ábráinak magyarázata

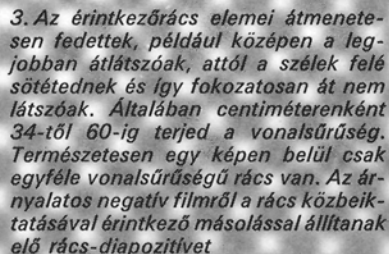
2. A mélynyomású formakészítés raszterhálója átlátszó vonalakkól és fedett, át nem látszó, vak ablakokból áll. Hazánkban általában 70-es vonalsűrűségű rácscsal készítik a képeslapok nyomóformáit. A raszter a másolásnál kerül az ún. pigmentpapírra. A képek negatív és dia pozitív filmjein nincs rács

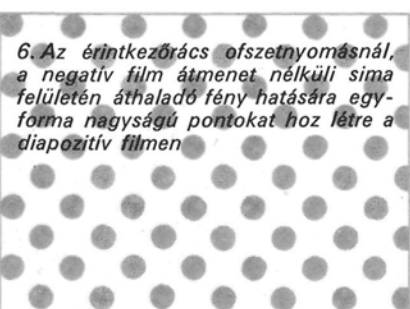
5. Egyenletes fedettségű dia pozitív tónusrészen keresztül másolt mélynyomórács a későbbi nyomásnál egyenletesen szürke, egyforma nagyságú rácspontokat hoz létre

8. A mélynyomatásnál alkalmazott érintkező másolásnál a dia pozitív különböző fedettségű részein áthaladó fény egyre cserzettebb rácspontokat alakít ki a pigmentpapíron. A későbbi maratásnál alakul ki a mélyebből a sekélyebb felé változó csészemélyesség

3. Az érintkezőrácscs elemei átmenetesen fedettek, például közepén a legjobban átlátszóak, attól a szélek felé sötétednek és így fokozatosan át nem látszóak. Általában centiméterenként 34-től 60-ig terjed a vonalsűrűség. Természetesen egy képen belül csak egyféle vonalsűrűségű rács van. Az árnyalatot negatív filmről a rács közbeiktatásával érintkező másolással állítanak elő rács-dia pozitívvet

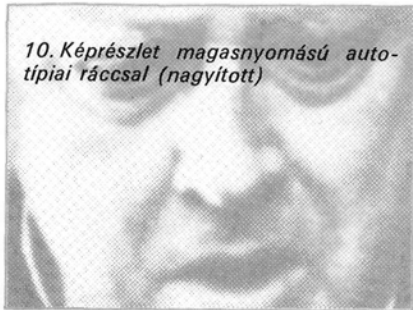

6. Az érintkezőrácscs ofszetnyomásnál, a negatív film átmenet nélküli sima felületén áthaladó fény hatására egyforma nagyságú pontokat hoz létre a dia pozitív filmen

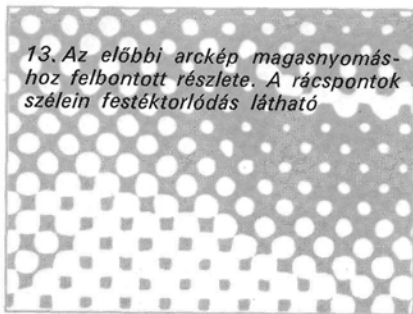

9. Ofszetnyomatásnál üveg- vagy érintkezőrácscs segítségével képződnek az árnyalatváltozás nyomán átmenetes nagyságú pontok a dia pozitív filmen és természetesen a nyomaton is

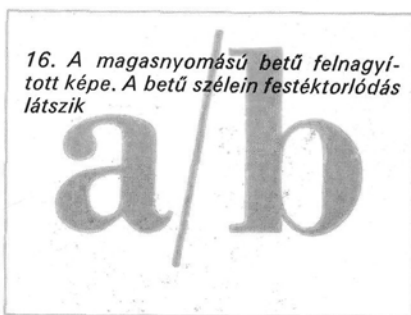
10. Képrészlet magasnyomású autotípiai ráccsal (nagyított)

13. Az előbbi arckép magasnyomásúhoz felbontott részlete. A rácspontok szélein festéktorlódás látható

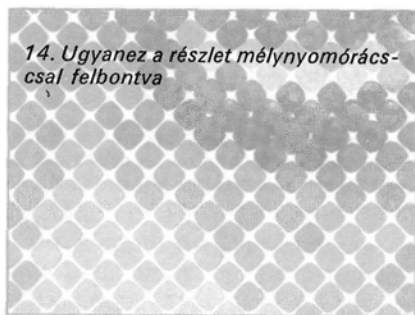
16. A magasnyomású betű felnagyított képe. A betű szélein festéktorlódás látszik

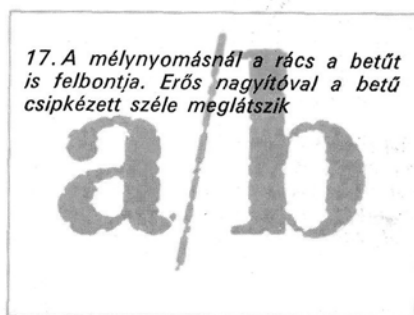
11. Ugyanez a képrészlet mélynyomórácscsal (felnagyítva)

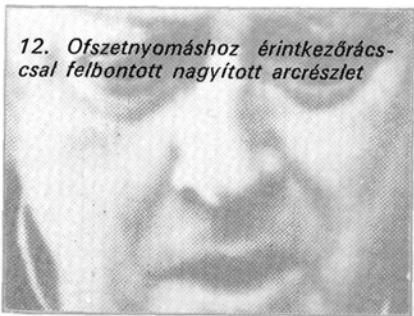
14. Ugyanez a részlet mélynyomórácscsal felbontva

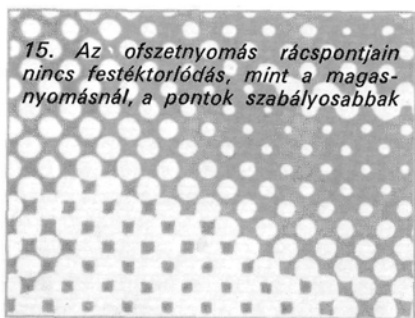
17. A mélynyomásnál a rács a betűt is felbontja. Erős nagyítóval a betű csipkézett széle meglátszik

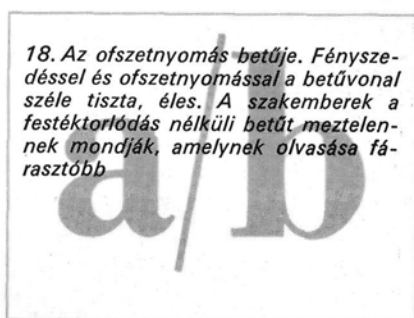
12. Ofszetnyomáshoz érintkezőrácscsal felbontott nagyított arcrészlet

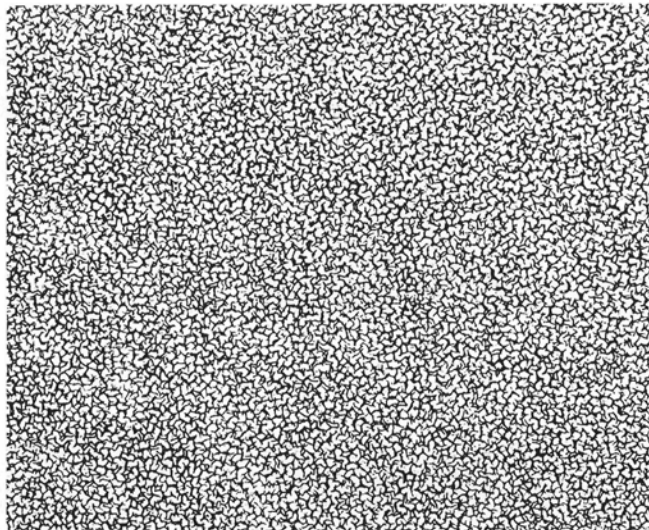
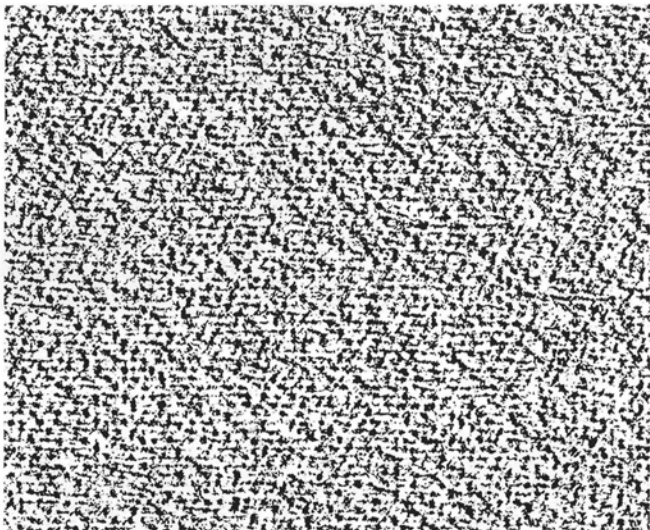

15. Az ofszetnyomás rácspontjain nincs festéktorlódás, mint a magasnyomásnál, a pontok szabályosabbak

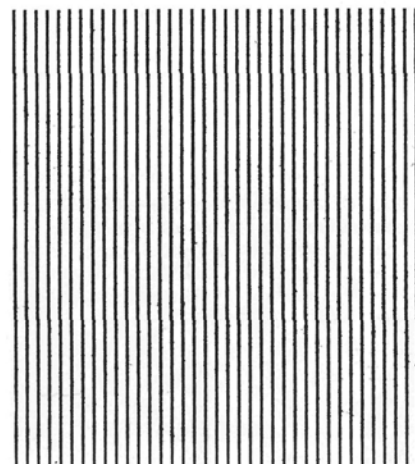
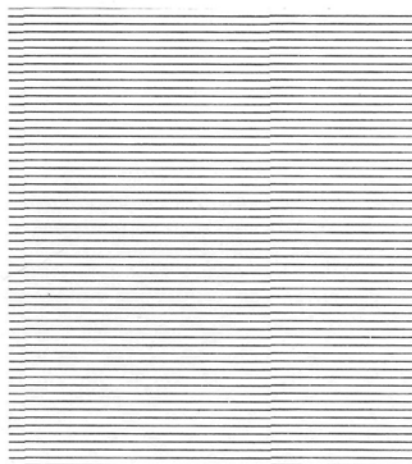
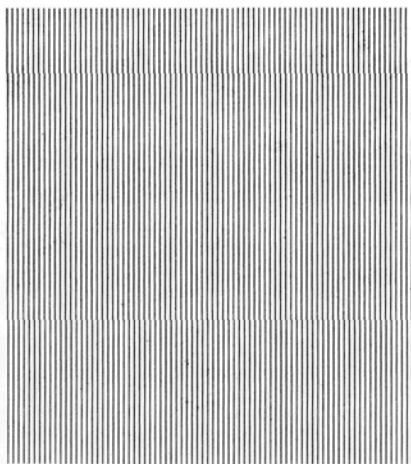
18. Az ofszetnyomás betűje. Fényszéddéssel és ofszetnyomással a betűvonal széle tiszta, éles. A szakemberek a festéktorlódás nélküli betűt meztelennek mondják, amelynek olvasása fárasztóbb

RAJZOKRA, grafikonokra, táblázatokra, egyes részek megkülönböztetéséül gyakran használunk mintás vagy vonalas tónusokat, melyeket átnyomófoliáról (pl.: Letraset) egyenesen a rajzra nyomunk

vagy ragasztunk. Lehetőség van nyomdai filmen meglévő tangírokat kifeléssel és montírozással a rajzokra illeszteni. A vonalas rajzok így tónusos hatást keltenek

Az egyes nyomási eljárások jellegzetességei

Az újságkészítés oldaláról és a képszerkesztő szempontjából vizsgáljuk a nyomási eljárásokat. A nyomtatás műszaki kérdései ennél bonyolultabbak és természetesen mélyebb, részletesebb ismereteket kívánnak.

A szövegnyomás, a képsokszorosítás eljárásonkénti lehetőségeit, minőségét és gazdaságosságát tárgyaljuk meg.

Előrebocsátjuk, hogy minden nyomási eljárás, amellyel újságot készítünk, alkalmas mindenfajta újság kinyomására. Mégis különbséget kell tennünk újságtípusok szerint a hazánkban erre legalkalmasabb nyomási eljárások között.

A megkülönböztetéshez hozzájárul még a magyar nyomdaipar fejlesztési iránya, a papír minőségének a legközelebbi két évtizedben várható alakulása.

A nyolcvanas években nem tervezzük a magasnyomású rotációs újságnomás fejlesztését. Az ofszetnyomás nagyarányú fejlesztése a cél. A színes mélynyomású üzemi konstrukció nemrég fejeződött be.

Az újságkészítés céljára vásárolható gyenge minőségű vagy jó minőségű papírok részarányában nem lesz számottevő változás, inkább a gyengébb minőség felé toló-

dik el. Azért térünk ki erre, mert hiába döntene a képszerkesztő vagy a tervezőszerkesztő egy másik nyomási eljárás vagy jobb papírminőség mellett, ha nincs megfelelő üzemi felkészültség és nincs jobb papír a feltételezett lap előállításához.

□ *A szövegnyomás.* A magasnyomás és az ofszetnyomás egyaránt jó szövegnyomási eljárás.

Sima fehér papírt feltételezve – mindkettővel kitűnően olvasható, szép szövegmezőt és betűsorokat érhetünk el.

Jó állapotú magasnyomógép és sima papír esetében a szövegnyomás különösen jó, mivel a megsokkott testes betűképet kapjuk. Az ólombetű felületéről a festék a szélekre letorlódik, ez adja a magasnyomás jellegzetes testes betűképét.

Az ofszetnyomás sima papírra szintén jó eredményt mutat azzal, hogy a szélekre itt nem torlódik festék. Ez érezhető is a fényszedéssel készült és szépen, tisztán nyomott szövegeknél. A hosszabb olvasás épp ezért egy kevéssel fárasztóbb, mint a jó magasnyomású szöveg olvasása. Ezen kissé vaskosabb betűtípus segíthet. Ha azonban nem sima, nem jó minőségű a

papír, az ofszet szövegnyomás feltétlenül jobb, mint az ugyanezen a papíron készült magasnyomású szöveg.

Az ofszet eljárás terjedése mellett több európai országban a fotopolimer anyagok használatával magasnyomású újságok nyomtatására is sor került. Előfordulhat, hogy hazánkban is – a könyvnyomtatáshoz hasonlóan (Cameron eljárás) – fényszedéssel és infravörös fényvel előállított fotopolimer nyomóformával készülhetnek magasnyomású újságok.

A mélynyomás elismerten képsokszorosító eljárás. Természetesen szövegnyomtatásra is alkalmas. De olyan újságot, amelynek nagyobb része szöveg és csak kisebb része kép, nem szoktunk és nem is érdemes ezzel az eljárással nyomtatni. A mélynyomású szöveg betűi is rasztercsészékből állnak. A betűképek széle szaggatott, amit ugyan csak nagyítóval látunk, de azért rontja az olvashatóságot.

□ *Képnymás.* Mindhárom nyomási eljárással lehet képet nyomtatni. A jó képnymáshoz elsősorban fehér, sima papír a legalkalmasabb.

A papiros fehérsége meghosszabbítja a szűrkeskálát. A képet részletgazdagon, sok árnyalattal lehet reprodukálni. A papír simasága magas és mélynyomásnál elengedhetetlen, ofszetnyomásnál is kívánatos. Mégis ez utóbbinál a rugalmas nyomás eredményeképpen érdekesebb papíron is elég jó nyomást érhetünk el.

Szürke, érdes, rossz minőségű papíron ofszetnyomással sem várhatunk kiváló képreprodukciót.

A képek sötét árnyalatainak különbségeit a mélynyomás mutatja meg legérzékenyebben. A világos képrészekben és a rajzos részletekben az ofszetnyomás mutat kiváló eredményeket. Igazán szép magasnyomású képet csak nagyon finom (drága) papíron állíthatunk elő. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a kép egy részét mély-, a másik részét ofszetnyomással volna jó nyomtatni, hanem a képszerkesztő széles körű technikai ismeretei alapján a kép megrendelésénél és válogatásánál tekintettel van a nyomási eljárások jellegzetességeire.

Az eljárások szerinti költségkülönbség is kihat a gazdaságos lapelőállításra. Későbbi fejezetekben részletesen tárgyaljuk a nyomási eljárások szerepét a sikeres lapnyomtatásban.

□ *Gazdaságossági jellemzők.* Bár mindhárom nyomási eljárás alkalmas lapok készítésére, a lapok típusa: képeslap, napilap, folyóirat, ezeknek papírmínősége vagy példányszáma gazdasági okokból kizárja egyik vagy másik eljárás alkalmazását.

□ *Példányszámok.* Kisebb példányszámú szöveges folyóirat vagy újság, melyben nincs kép, csak esetenként néhány rajz, főképpen magasnyomásra való. Íves (nem rotációs) gépen kinyomva a leggazdaságosabb.

Ugyanaz képekkel, sok ábrával illusztrációnyomó, vagy műnyomó papíron magasnyomásra, vagy gyengébb papíron ofszetnyomásra kerülhet. A közvetlen kalkuláció vagy esetleg az előre meghatározott papír dönti el végül az alkalmazott nyomási eljárást.

Nagy példányszámú szöveges újság kevés képpel a rendelkezésre álló papír minősége szerint magasnyomású rotációs vagy ofszetnyomású rotációs gépre alkalmas. A magasnyomású lapelőállítás olcsóbb. (A magasnyomású rotációs gép mindenkor állapotát azonban figyelembe kell venni.)

Nagy példányszámú szöveges újság sok képpel ofszet rotációs eljárást kíván és így gazdaságos az előállítása is.

□ *Ha több a kép.* Ha a lapban a felület 35%-át meghaladja a képanyag, a mélynyomás a legalkalmasabb eljárás. Egészen kis példányszámú újság elkészítése még így sem gazdaságos mélynyomással. Az ívnyomó gépekre is legalább 5000 példány szükséges. A rotációs gép beállítása sok selejttel és több időráfordítással jár, ez csak nagyobb példányszám esetén gazdaságos.

Képeslapok, magazinok színes nyomású résszel jellegzetesen tekeresmélynyomásra való munkák. Természetesen ennél is döntő tényező a példányszám.

Számításba vehető még a színes tekercofszetnyomás, amiből azonban a nyomdák által vállalható mennyiség a nyolcvanas években

korlátozott lesz. A nyomda kiválasztása rendszerint a lap alapításakor megtörténik.

Az előbbiek figyelembevételével készülhet el egy részletes és a meghatározott munkára vonatkozó kalkuláció, melynél a nyomóforma készítés különböző költsége (magasnyomásnál olcsóbb, ofszetnyomásnál drágább, mélynyomásnál a legdrágább a formakészítés) a különböző papírmínőségek ára (magasnyomáshoz finomabb papír szükséges, ofszetnyomáshoz olcsóbb papírra is lehet nyomni), majd végül a példányszámtól és géptípustól is függő továbbnyomtatási költség adja meg a végső eredményt: milyen eljárással készüljön a lap.

Előfordulhat, hogy a nyomási eljárás megválasztásában eltérés van a szerkesztőség kívánása és a nyomda kiválasztása vagy vállalási lehetősége között.

A példányszám, a papírmínőség, a kép-szöveg arány meghatározó ugyan, de a döntésben a nyomda vállalati érdekei és lehetőségei is szerepet játszanak.